

การวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ผ่านมุมมองแบบพหุมิติ เพื่อการกำหนดนโยบายสาธารณะ

กนก กาญจนกู*

ดนุวัศ สาคริก**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์มิติต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ในประเทศไทย ผ่านการศึกษาชุดมุมมองที่หลากหลาย ทั้งในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างครอบคลุมเกี่ยวกับภูมิทัศน์ของ Gig Economy ในประเทศไทยอย่างรอบด้านและละเอียดถี่ถ้วน ผ่านการวิจัยโดยวิธีการเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่ม เช่น แพลตฟอร์ม หน่วยงานภาครัฐ นักวิชาการ และผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ เป็นต้น การทบทวนวรรณกรรมแบบพหุมิติ รวมถึงกรณีตัวอย่างจากนานาชาติ ทั้งนี้ ผลการศึกษาได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจมหภาค พลวัตทางสังคม และการปรับตัวของการทำงานที่สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและในอนาคต รวมถึง สะท้อนมุมมองและแนวคิดของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง พร้อมได้นำเสนอข้อมูลเชิงวิชาการที่สามารถประยุกต์ เพื่อเป็นข้อพิจารณาในการกำหนดนโยบายของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ท่ามกลางบริบทและภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปของการทำงานและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: Gig Economy เศรษฐกิจมหภาค การทำงานในอนาคต การกำหนดนโยบาย นโยบายสาธารณะ

* นักวิชาการอิสระ

อีเมล: ken.karnchanapoo@gmail.com

** คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อีเมล: danuvas.nida@gmail.com

วันที่รับบทความ: 23 ธันวาคม 2566 วันที่แก้ไขบทความล่าสุด: 12 ธันวาคม 2567 วันที่อนุมัติการตีพิมพ์: 12 ธันวาคม 2567

The Multi-dimensional Analysis of Gig Economy for Public Policy Making

Kanok Karnchanapoo*

Danuvas Sagarik**

Abstract

This article aims to analyze various dimensions of the gig economy in Thailand by studying a series of perspectives across economic, social, and technological dimensions to gain a comprehensive and detailed understanding of the gig economy landscape in Thailand. Through qualitative research methods, including in-depth interviews with various groups of stakeholders such as platforms, government agencies, academics, and service providers or freelance workers, a multidimensional literature review was conducted. This review includes example cases from various countries. The study results reflect the important role of the gig economy system in driving the macroeconomy, social dynamics, and the adjustment of work in line with technological advancements in Thailand, both at present and in the future. It also reflects the views and ideas of relevant stakeholders, ready to present academic information that can be applied to policy-making in both the public and private sectors amid the changing context and landscape of work and economy in the 21st century.

Keywords: Gig economy, macroeconomy, future of work, public policy making

* Independent Scholar

E-mail: ken.karnchanapoo@gmail.com

** Graduate School of Public Administration, National Institute of Development Administration.

E-mail: danuvas.nida@gmail.com

Received: December 23, B.E.2566 Revised: December 12, B.E.2567 Accepted: December 12, B.E.2567

บทนำ

เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ดิจิทัล สารสนเทศและการสื่อสาร และเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต่อวิถีชีวิตและความต้องการอุปโภคบริโภคของประชากร ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างง่ายดายตามกระแสการพัฒนาที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละยุคสมัย นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อทัศนคติ การทำงาน และการสร้างรายได้ของแรงงาน โดยเฉพาะแรงงานรุ่นใหม่ที่กำลังก้าวขึ้นมาเป็นแรงงานกลุ่มหลักในอีกไม่กี่ปีข้างหน้าอย่างประชากรกลุ่มมิลเลนเนียลส์ (Millennials) หรือกลุ่มเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) รวมถึงเจนเนอเรชัน Z (Generation Z) ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ และมีคุณลักษณะแตกต่างไปจากประชากรรุ่นก่อนหน้าอย่างสิ้นเชิง ทั้งในด้านแนวคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต ทัศนคติ และพฤติกรรมการทำงาน โดยผลสำรวจของไพรส์วอเตอร์เฮาส์คูเปอร์ (PwC) มหาวิทยาลัย Southern California และโรงเรียนธุรกิจ London Business School ในปี 2013 (NextGen: A global generational study 2013) พบว่าแรงงานกลุ่มมิลเลนเนียลส์มีความรักอิสระสูง ไม่ชอบการอดทนทำงานอยู่กับที่ใดที่หนึ่งเป็นเวลานาน และไม่มีความสนใจที่จะสืบทอดธุรกิจของครอบครัว เนื่องจากมีความคิดที่ไม่ชอบอยู่ในกรอบกฎเกณฑ์ นอกจากนี้ ยังพบว่าประชากร Gen Y หรือ Millennials ให้ความสำคัญกับการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว (Work-Life Balance) มากกว่าค่าตอบแทนและการเลื่อนตำแหน่ง ต้องการความยืดหยุ่นในการทำงาน และเชื่อมั่นในผลงานที่ได้มากกว่าจำนวนชั่วโมงที่ทำงาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระแสการทำงานแบบการรับจ้างเป็นรายครั้งและมีระยะเวลาสั้น ๆ จึงได้รับความนิยมจากแรงงานในระบบเศรษฐกิจมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปัจจุบัน การทำงานในลักษณะดังกล่าวถูกเรียกว่า Gig Economy ซึ่งในบทความฉบับนี้ จะอภิปรายเกี่ยวกับความหมายและแนวโน้มการพัฒนาในภาพรวมของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ตลอดจนผลกระทบเชิงบวกและความท้าทาย รวมถึงการทำความเข้าใจมุมมองผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายในระบบดังกล่าว โดยวิธีในการศึกษาจากการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะวิเคราะห์มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประกอบกับเปรียบเทียบข้อมูลของ Gig Economy จากต่างประเทศ เพื่อให้เห็นถึงองค์รวมที่ครบถ้วนในการพิจารณากำหนดนโยบายพร้อมทั้งหลักการกำกับดูแล ส่งเสริม และสนับสนุน และแนวทางการประยุกต์แนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ Gig Economy และเป็นแนวทางให้นักบริหารการพัฒนาทั้งในภาครัฐและเอกชนได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจใหม่ที่เกิดขึ้นอันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและดิจิทัลแพลตฟอร์มดังกล่าว สามารถตอบโจทย์การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

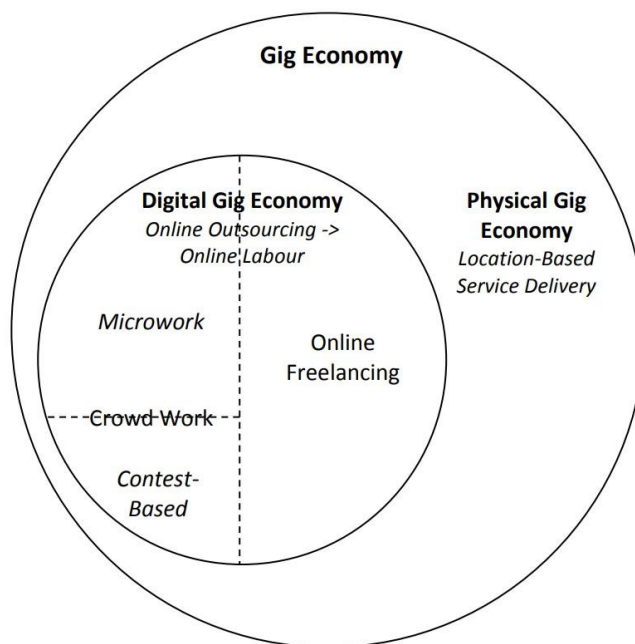
การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) ที่เกี่ยวกับ Gig Economy

แนวคิด Gig Economy

คำว่า “Gig” เป็นคำแสลงในภาษาอังกฤษ หมายถึง การแสดงของนักแสดงหรือวงดนตรีที่รับจ้างเป็นครั้ง ๆ เริ่มใช้ครั้งแรกเมื่อทศวรรษที่ 1920 (พ.ศ. 2463) ซึ่งภายหลัง เมื่อวิถีการทำงานที่รับจ้างเป็นระยะเวลาสั้น ๆ และจบเป็นครั้ง

ๆ ไป เริ่มเป็นที่นิยมมากขึ้นในประชากรกลุ่มมิลเลนเนียลส์ คำว่า Gig จึงถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย และกลายเป็นคำเรียกการทำงานในลักษณะดังกล่าวไปโดยปริยาย ยกตัวอย่างเช่น งานพาร์ทไทม์ (Part-time) และงานฟรีแลนซ์ (Freelance) เป็นต้น โดยผู้รับจ้างทำงานประเภทดังกล่าวจะเรียกว่า “Gig Worker” ซึ่งจะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายครั้งตามจำนวน คุณภาพ และความยากง่ายของงานที่ส่งมอบ โดยไม่มีพันธะสัญญาใด ๆ กับผู้ว่าจ้าง นอกจากนี้ ยังหมายความรวมถึงผู้ที่ทำอาชีพเกษตรกร ผู้ประกอบการ นักลงทุน หนายความ รับจ้างทั่วไป แม่บ้านและผู้ที่ทำอาชีพอื่นที่งานไม่อยู่ในรูปแบบพนักงานประจำอีกด้วย ซึ่งระบบเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยลักษณะการทำงานแบบชั่วคราวเช่นนี้เรียกว่า “Gig Economy”

Gig Economy เริ่มเป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางในช่วงวิกฤตการเงินปี 2009 (พ.ศ. 2552) หลังจากพนักงานประจำของหลายบริษัทถูกให้ออกจากงาน จึงต้องหันมาประกอบอาชีพในลักษณะที่ไม่เต็มเวลาหรือทำงานหลาย ๆ อย่างเพื่อสร้างรายได้ทดแทนในส่วนที่ขาดหายไป ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า Gig Economy หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่แรงงานทำงานในลักษณะเป็นครั้ง ๆ รับจ้างเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ตามความต้องการ (On demand) โดยไม่สังกัดองค์กรหรือนายจ้าง มีความเป็นอิสระ และสามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่ง Gig Worker ในปัจจุบันนับเป็นกลุ่มแรงงานอิสระที่ได้รับประโยชน์อย่างมากจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และดิจิทัลแพลตฟอร์ม เนื่องจากทำให้สามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงานได้มากขึ้น มีเครื่องมือการทำงานที่ช่วยสนับสนุนให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนสามารถส่งมอบงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายมากขึ้นอีกด้วย โดยงานวิจัยของ (Heeks, 2017) ได้ศึกษาเพื่อให้คำจำกัดความระบบเศรษฐกิจใหม่ดังกล่าวที่เกิดขึ้นนี้ผ่านมุมมองต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ (1) จากมุมมองของตลาดแรงงาน ให้คำนิยามการว่าจ้างเพื่อทำงานแบบครั้งคราวผ่านระบบอินเทอร์เน็ตว่า แรงงานอิสระหรือ Online Labour และ (2) จากมุมมองของผู้ใช้งาน (Client-side) ให้คำนิยามระบบเศรษฐกิจดังกล่าวว่า การว่าจ้างบุคคลภายนอกผ่านระบบออนไลน์หรือ Online Outsourcing ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวล้วนแล้วอยู่ภายใต้ขอบเขตของระบบเศรษฐกิจครั้งคราวผ่านระบบดิจิทัล โดยเป็นส่วนหนึ่งของ Gig Economy ในภาพรวม ซึ่งประกอบด้วยการทำงานแบบครั้งคราวทางกายภาพ (Physical Gig Economy) และการทำงานครั้งคราวผ่านระบบดิจิทัล (Digital Gig Economy) ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1. ขอบเขตและประเภทของระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy

ที่มา: Heeks (2017)

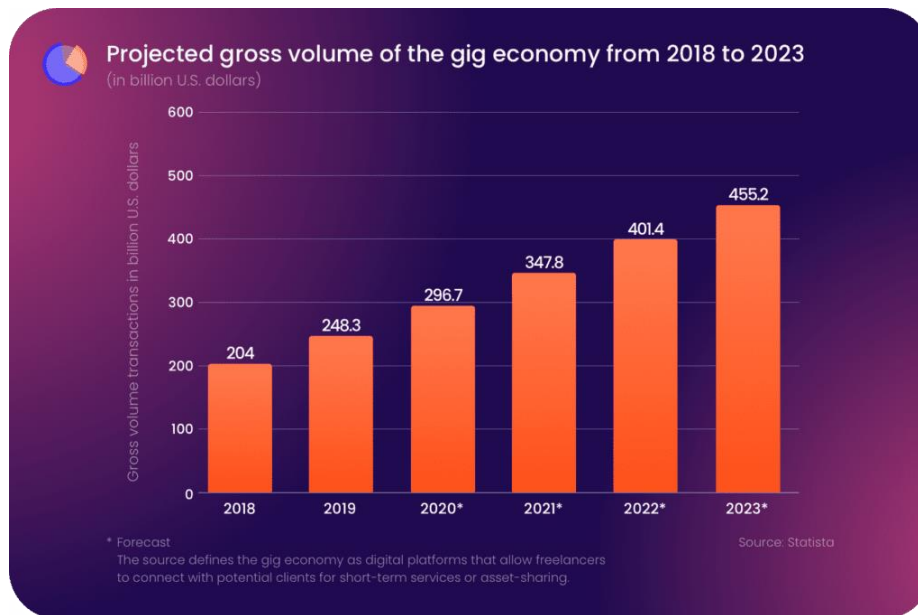
ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาลักษณะการทำงานที่แตกต่างกันออกไปแล้วนั้น สามารถจำแนกแรงงานอิสระออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ แรงงานที่ทำงานตามสัญญาระยะสั้นผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Crowd Work) และแรงงานอาชีพอิสระผ่านระบบออนไลน์ (Online Freelancing) (Schmidt, 2017)

Crowd Work หรือแรงงานสัญญาระยะสั้นบนระบบอินเทอร์เน็ต หมายถึง งานหรือกิจกรรมที่ผู้ว่าจ้างสามารถมอบหมายให้บุคคลภายนอกทำได้โดยไม่เฉพาะเจาะจงตัวผู้รับงาน เป็นงานที่ไม่ต้องใช้ความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้ว่าจ้างจะประชาสัมพันธ์ความต้องการว่าจ้างไว้บนดิจิทัลแพลตฟอร์มต่าง ๆ นอกจากนี้ Crowd Work ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทย่อย ได้แก่ 1) Microwork ซึ่งหมายถึง การจ้างแรงงานอิสระมาปฏิบัติงานในทีมเล็ก ๆ ขององค์กร ในลักษณะของโครงการระยะเวลานั้น เช่น การคีย์ข้อมูล การจัดทำและเก็บข้อมูลแบบสำรวจ การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และการสืบค้นข้อมูลเพื่อการวิจัย (Berg, 2016) ทั้งนี้ ดิจิทัลแพลตฟอร์มที่รวบรวมประกาศรับสมัครงานลักษณะดังกล่าวจากผู้ต้องการว่าจ้างเรียกว่า Crowdsourcing Marketplace Platform ตัวอย่างเช่น Amazon Mechanical Turk และ Appen.com เป็นต้น ขณะที่ 2) Contest-Based Work หรืองานที่อิงตามการประกวด หมายถึง งานที่เปิดกว้างให้แก่ผู้สนใจให้สามารถส่งผลงานเข้าร่วมประกวดได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการออกแบบต่าง ๆ เช่น การประกวดออกแบบโลโก้บริษัท การประกวดออกแบบบรรจุภัณฑ์ และการประกวดออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นต้น โดยเจ้าของผลงานที่ชนะการประกวดจะเป็นเพียงคนเดียวที่ได้รับค่าตอบแทนจากงานดังกล่าว ทั้งนี้ ตัวอย่างแพลตฟอร์มที่รวบรวมข่าวประกาศเกี่ยวกับงาน Contest-Based เช่น 99designs เป็นต้น

Online Freelancing หรือแรงงานอาชีพอิสระบนระบบออนไลน์ หมายถึง แรงงานที่ทำงานหรือกิจกรรมตามที่ผู้ว่าจ้างต้องการเป็นครั้งคราว แต่มีลักษณะการมอบหมายงานที่จำเพาะเจาะจงกว่า Crowd Work เนื่องจากต้องการผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมาทำงานหรือให้บริการในด้านที่บริษัทไม่มีองค์ความรู้ ไม่สามารถจัดสรรพนักงานประจำเข้ามาปฏิบัติงานได้ หรืออาจเห็นว่า การจ้างผู้เชี่ยวชาญที่เป็นบุคคลภายนอกเข้ามาปฏิบัติงานจะให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าการจ้างพนักงานประจำ ทั้งนี้ ตัวอย่างของงานลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การพัฒนาซอฟต์แวร์ (software development) การพัฒนาเว็บไซต์ (web development) การแปลภาษา (translation) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) การออกแบบต่าง ๆ (Design) การสนับสนุนงานด้านบริหาร (administrative support) ตลอดจนการสนับสนุนงานด้านการขายและการตลาดของบริษัท (sales and marketing) เป็นต้น (Agrawal et al., 2013)

ทิศทางการพัฒนาของ Gig Economy

ปัจจุบัน Gig Economy คิดเป็นสัดส่วนหนึ่งในสามของประชากรที่ทำงานในโลก และคาดว่าจะมีมูลค่ารวมสูงถึง 500 พันล้านดอลลาร์ในอีก 5 ปีข้างหน้า Gig Economy กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยกว่า 50% ของแรงงานสหรัฐมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมภายในปี 2570 และ Gig Economy ทั่วโลกสร้างรายได้ 204 พันล้านเหรียญสหรัฐ และคาดว่าจะเติบโต 17% ภายในปี 2566 โดยสหรัฐอเมริกาคาดการณ์ว่าจะมี Gig Workers มากกว่าแรงงานที่ไม่ใช่ Gig Workers ภายในปี 2570 (Gitnux, 2023) ซึ่งในปัจจุบัน Gig Workers ในสหรัฐอเมริกามีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ และกว่า 30% ของประชากรวัยทำงานเป็น Gig Workers อยู่แล้ว จึงไม่น่าแปลกใจที่กระแส Gig Economy จะมาแรงหลังจากการระบาดใหญ่ของโควิด-19 โดยมุมมองของพนักงาน เศรษฐกิจแบบ Gig Economy สร้างโอกาสในการทำงาน ส่วนใหญ่เป็นผลมาจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นจากการใช้แอปพลิเคชันและบริการจัดส่ง นอกจากนี้ ยังมีทางเลือกสำหรับพนักงานที่ไม่ต้องการทำงานอยู่แต่ในออฟฟิศโดยไม่มีความก้าวหน้าในอาชีพ และต้องการไลฟ์สไตล์ที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น นอกจากนี้ จากมุมมองของนายจ้าง การใช้ Gig Workers จะเป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อมการสรรหาจำนวนมากและบริษัทที่ไม่สามารถจ่ายได้หรือไม่ต้องการพนักงานประจำ การจ้างพนักงานชั่วคราวจึงเป็นสิ่งสมเหตุสมผลในช่วงเวลาที่มีงานมากหรือสำหรับโครงการเฉพาะ นอกจากนี้ การใช้แรงงานทางเลือกแบบ on demand กำลังได้รับความนิยมในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ หลายบริษัทกำลังเปิดรับวิธีการใหม่ ๆ ในการลดต้นทุนทางธุรกิจในช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน ดังเห็นได้จากภาพที่ 2

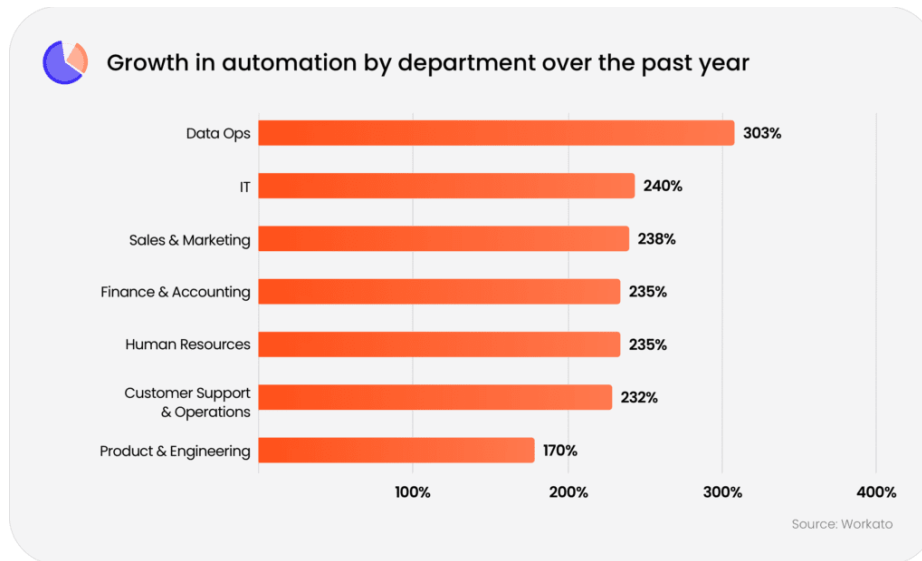

ภาพที่ 2. การเติบโตของ Gig Economy ตั้งแต่ปี 2018 ถึง 2023

ที่มา: Kulach (2023)

การเติบโตของเศรษฐกิจขนาดใหญ่และแนวโน้มการจ้างงานใหม่

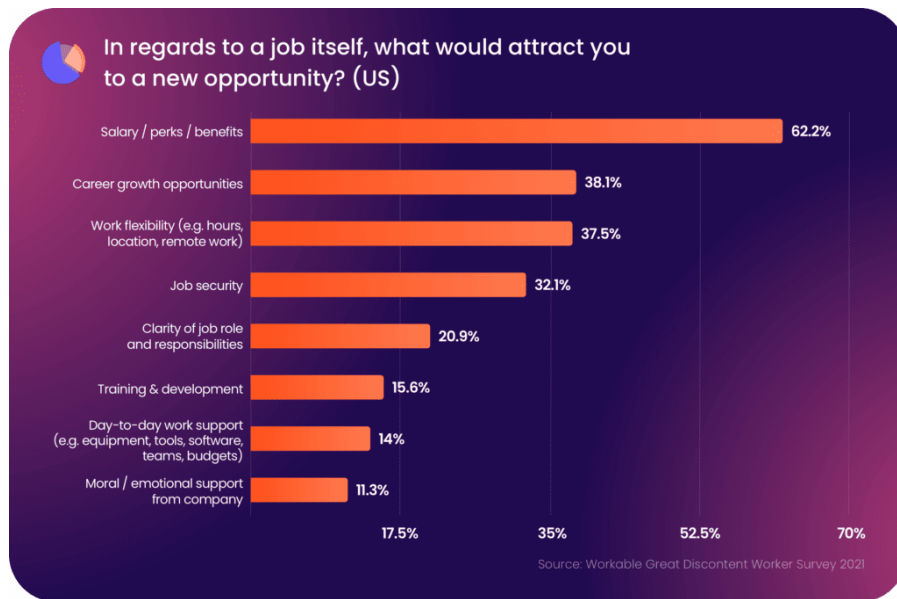
ในปี 2020 Gig Economy ได้เติบโตขึ้นอย่างมาก โดยส่วนใหญ่เป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งมีผลกระทบทำให้เกิดการตกงานเป็นจำนวนมาก (Kulach, 2023) แต่ Gig Economy ได้สร้างโอกาสใหม่ในการทำงานอิสระที่การแพร่ระบาดได้สร้างขึ้น เช่น ธุรกิจออนไลน์ เทคโนโลยีและระบบอัตโนมัติจึงมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาคส่วนและฝ่ายงานต่าง ๆ ของธุรกิจ ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 3

ภาพที่ 3. การเติบโตของระบบอัตโนมัติในฝ่ายงานต่าง ๆ

ที่มา: Kulach (2023)

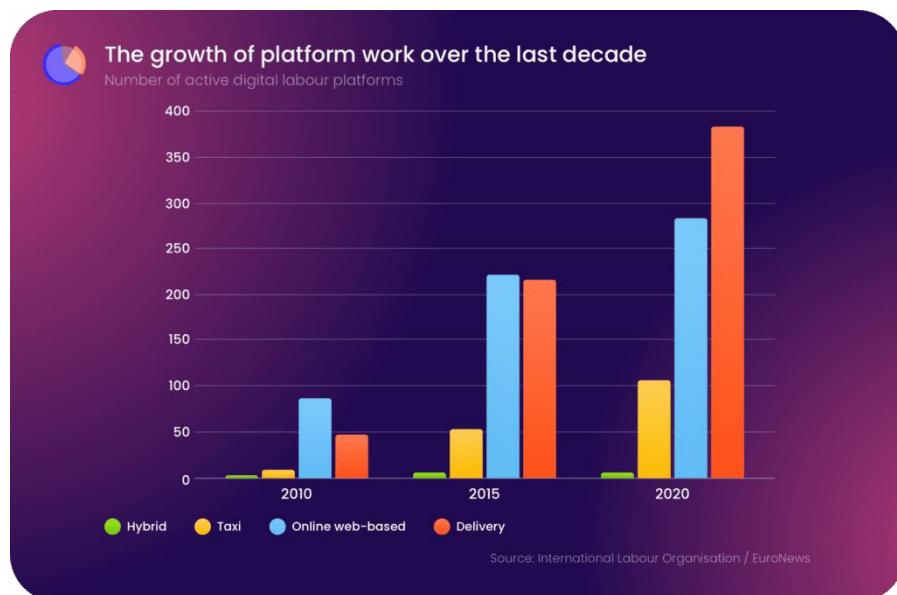
การเปลี่ยนแปลงทั้งหมดเกิดขึ้นจาก ประการแรก ในช่วงเวลาที่ไม่แน่นอน แรงงานจำนวนมากมองหารายได้ทางเลือก ประการที่สอง ผู้คนให้ความสำคัญกับรูปแบบการใช้ชีวิต ความเป็นอิสระ และความยืดหยุ่นในการทำงาน มากกว่ารายได้ ซึ่งดูเหมือนว่าจะเป็นสิ่งที่ง่ายสำหรับฟรีแลนซ์มากกว่าผู้ที่ทำงานประจำ มีความหมายเป็นอย่างมากสำหรับธุรกิจ แสดงให้เห็นว่าโลกของการทำงานเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และนายจ้างจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริง และเตรียมธุรกิจให้พร้อมสำหรับอนาคต ต้องฉลาดกว่าคู่แข่งและเตรียมพร้อมที่จะจ้างพนักงานเพิ่ม (Kulach, 2023) โดยข้อมูลการเตรียมความพร้อมต่าง ๆ แสดงให้เห็นได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4. ข้อพิจารณาของผู้คนต่อโอกาสใหม่ในการทำงาน
ที่มา: Kulach (2023)

เทรนด์ Gig Economy: การทำงานดิจิทัลแพลตฟอร์มกำลังเติบโต

ระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy กำลังขยายตัวเร็วกว่าแรงงานสหรัฐทั้งหมดถึง 3 เท่า มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่จากการทำงานแบบเดิมและการจ้างงานเต็มเวลาไปสู่การทำงานแบบอิสระ การทำสัญญาอิสระ และการทำงานนอกเวลา ที่กำลังเติบโตขึ้นเรื่อย ๆ (Kulach, 2023) ดังแสดงได้ดังภาพที่ 5

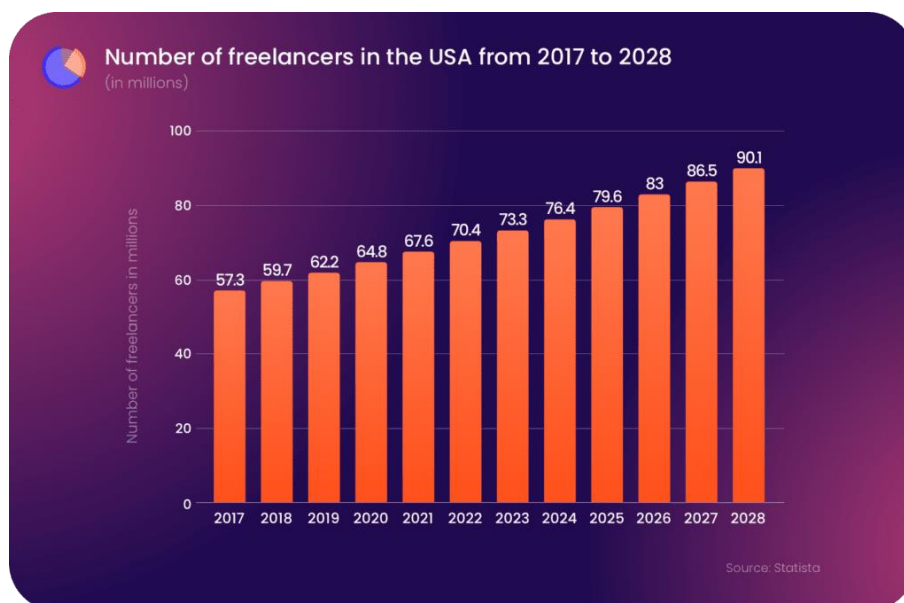

ภาพที่ 5. การเติบโตของแพลตฟอร์มที่สนับสนุนการทำงานใน Gig Economy
ที่มา: Kulach (2023)

ในปี 2023 มีฟรีแลนซ์ประมาณ 73.3 ล้านคนที่ทำงานในสหรัฐอเมริกา และในปี 2024 คาดว่าจะมีฟรีแลนซ์ประมาณ 76.4 ล้านคน (Kulach, 2023) จากการคาดการณ์ Gig Workers อาจมีจำนวนมากกว่าแรงงานแบบดั้งเดิมในหลายภาคส่วน จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่ฟรีแลนซ์ที่มีจำนวนมากขึ้นจะไม่กลับไปทำงานแบบเดิม พวกเขารู้สึกมีความสุข สุขภาพดี และปลอดภัยมากขึ้นพิจารณาได้จาก:

1. ผู้บริหารประมาณ 40% ทั่วโลกคาดหวังว่าฟรีแลนซ์จะมีส่วนแบ่งที่เพิ่มขึ้นของพนักงานในองค์กรในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า 50% ยอมรับว่าการยอมรับแพลตฟอร์มกิ๊กขององค์กรจะเป็นแนวโน้มที่สำคัญ
2. ภายในปี 2027 60% ของแรงงานในสหรัฐฯ จะเป็นอิสระ
3. ภายในปี 2027 คาดว่า “แรงงานทางเลือก” ของ Gig Workers จะกลายเป็นแรงงานส่วนใหญ่ในสหรัฐฯ
4. ภายในปี 2027 คาดว่าจำนวนฟรีแลนซ์จะสูงถึง 86.5 ล้านคนในสหรัฐอเมริกา
5. 40% ขององค์กรวางแผนที่จะใช้ Gig Worker มากขึ้นในอีก 5 ปีข้างหน้า
6. 80% ของบริษัทขนาดใหญ่ในสหรัฐฯ วางแผนที่จะเพิ่มการพึ่งพาแรงงานที่ยืดหยุ่นและแรงงานนอกระบบมากขึ้นในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า
7. คนทำงานแบบดั้งเดิม 1 ใน 6 คนต้องการเป็นผู้หารายได้อิสระ

ภาพที่ 6 แสดงให้เห็นถึงจำนวนฟรีแลนซ์ในสหรัฐอเมริกาดังแต่ปี 2017 ถึง 2028 ซึ่งจะเห็นได้ว่า จำนวนฟรีแลนซ์มีจำนวนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี แสดงให้เห็นถึงการเติบโตของ Gig Economy ที่มีมากขึ้น

ภาพที่ 6. จำนวนฟรีแลนซ์ในสหรัฐอเมริกาดังแต่ปี 2017 ถึง 2028

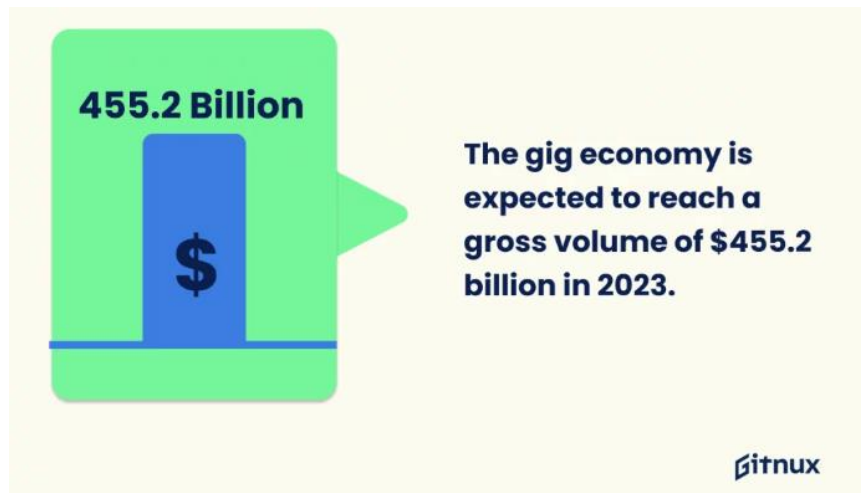
ที่มา: Kulach (2023)

สถิติที่น่าสนใจเกี่ยวกับ Gig Economy ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ปัจจุบัน Gig Economy คิดเป็นสัดส่วนหนึ่งในสามของประชากรที่ทำงานในโลก และคาดว่าจะมีมูลค่ารวมสูงถึง 500 พันล้านดอลลาร์ในอีก 5 ปีข้างหน้า Gig Economy กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยกว่า 50% ของแรงงานสหรัฐมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมภายในปี 2027 และ Gig Economy ทั่วโลกสร้างรายได้ 204 พันล้านเหรียญสหรัฐ และคาดว่าจะเติบโต 17% ภายในปี 2023 โดยสหรัฐอเมริกาคาดการณ์ว่าจะมี Gig Workers มากกว่าคนงานที่ไม่ใช่ Gig Workers ภายในปี 2027 โดยภาพรวมสถิติ Gig Economy กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว โดย 36% ของแรงงานสหรัฐเป็นส่วนหนึ่งของ Gig Economy แล้วก่อนการเกิดโรคระบาดและเพิ่มขึ้นเนื่องจากการระบาดของโควิด-19 ซึ่งได้มอบโอกาสในการทำงานและรูปแบบการใช้ชีวิตที่ยืดหยุ่นมากขึ้นสำหรับพนักงาน และในขณะเดียวกันก็เป็นประโยชน์ต่อธุรกิจที่ต้องการพนักงานชั่วคราวหรืองาน part-time ข้อมูลนี้สามารถใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการจ้างงาน การลงทุน และกลยุทธ์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ Gig Economy ได้ (Gitnux, 2023)

นอกจากนี้ ยังแสดงถึงข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับข้อมูลประชากรของ Gig Workers รายได้ และมูลค่าตลาดของ Gig Economy ข้อมูลนี้สามารถใช้เพื่อการตัดสินใจด้านนโยบายและทำความเข้าใจ Gig Economy แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของ Gig Economy ในการจัดหางานที่ยืดหยุ่น ชั่วคราว และฟรีแลนซ์ให้กับแรงงานจำนวนมาก ตลอดจนเพิ่มศักยภาพในการเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ Gig Economy ยังครอบคลุมถึงแรงงานที่หลากหลายจากภูมิหลังที่แตกต่างกัน ซึ่งเรื่องนี้มีความสำคัญ เนื่องจากการเน้นย้ำถึงความต้องการข้อมูลที่แม่นยำและครอบคลุมมากขึ้นเพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบของทีมงาน Gig Workers

รายงาน Gig Economy Market Report 2022 ได้เสนอการวิเคราะห์ที่ครอบคลุมธุรกิจอุตสาหกรรม รวมถึงแรงผลักดัน ข้อจำกัด และแนวโน้มในปัจจุบัน ทำให้เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในการเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งทำให้เจ้าของอุตสาหกรรมได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับโอกาสสำคัญและการคาดการณ์ตลาด ตลอดจนโปรไฟล์บริษัทและการคาดการณ์ตลาดที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ข้อมูลนี้จำเป็นสำหรับเจ้าของธุรกิจที่ต้องการบรรลุตำแหน่งทางการตลาดที่แข็งแกร่ง โดยมีการคาดการณ์ว่า Gig Economy มีมูลค่ารวมสูงถึง 455.2 พันล้านดอลลาร์ในปี 2023 ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7. การคาดการณ์มูลค่าของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy

ที่มา: Gitnux (2023)

จากภาพที่ 7 แสดงให้เห็นถึงศักยภาพการเติบโตของ Gig Economy ในอนาคตอันใกล้ ซึ่งการเติบโตนี้มีความสำคัญเนื่องจากแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของฟรีแลนซ์ในการหางานระยะสั้น งานตามสัญญา หรือโอกาสในการแบ่งปันสินทรัพย์ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล โดยสถิตินี้ยังเน้นถึงศักยภาพของธุรกิจที่จะได้รับประโยชน์จาก Gig Economy ด้วยการเชื่อมต่อกับฟรีแลนซ์เพื่อทำงานหรือโครงการให้สำเร็จ

Gig Economy ครอบคลุมแรงงานที่มีทักษะหลากหลายประเภท ซึ่งขึ้นอยู่กับตำแหน่งและความต้องการทางเศรษฐกิจอย่างน้อยส่วนหนึ่ง และนำเสนอข้อได้เปรียบและความท้าทายสำหรับนักการตลาด Gig Economy เป็นมากกว่างานที่มีทักษะต่ำ และเป็นสิ่งสำคัญสำหรับนักการตลาดที่จะต้องเข้าใจข้อดีและความท้าทายที่เกี่ยวข้อง โดยที่ Gig Economy เสนอโอกาสจำนวนมากสำหรับงานด้านการตลาด โดยมีข้อได้เปรียบ เช่น ความสามารถในการปรับขนาด ความคุ้มค่า และการเข้าถึงผู้มีความสามารถระดับโลก เป็นต้น สิ่งนี้เน้นให้เห็นถึงศักยภาพของ Gig Economy ในการมอบโอกาสที่หลากหลายสำหรับงานด้านการตลาด และข้อดีที่มาพร้อมกับการจ้าง Gig Workers สำหรับงานเหล่านี้ นอกจากนี้ยังให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีใช้ประโยชน์จาก Gig Workers ให้ดีที่สุด ซึ่งสามารถช่วยหน่วยงานด้านการตลาดเพิ่มทรัพยากรและเพิ่มผลกำไรได้สูงสุด

Gig Economy คาดว่าจะทำให้การทำงานมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น เพิ่มความยืดหยุ่น ปฏิบัติการดูแลสุขภาพ ใช้ประโยชน์จากเครื่องมือดิจิทัล และขยายสังคม ซึ่งทั้งหมดนี้จะเป็นตัวกำหนดอนาคตของอุตสาหกรรม เรื่องนี้มีความสำคัญเนื่องจากจะมีอิทธิพลต่อวิธีการทำงานของผู้คนและวิธีที่บริษัทต่าง ๆ ได้ตอบกับพนักงาน ตลอดจนวิวัฒนาการของอุตสาหกรรมโดยรวม

ซึ่งภาพรวมของ Gig Economy ทั่วโลกสามารถสร้างรายได้ 204 พันล้านเหรียญสหรัฐ และคาดว่าจะเติบโต 17% ภายในปี 2023 โดยสหรัฐอเมริกาคาดการณ์ว่าจะมี Gig Workers มากกว่าคนงานที่ไม่ใช่ Gig Workers ภายในปี

2027 สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการเติบโตของ Gig Economy และการเพิ่มจำนวนของ Gig Workers ในสหรัฐอเมริกา ข้อมูลนี้มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจสถานะปัจจุบันและอนาคตของ Gig Economy และสามารถประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจได้ (Gitnux, 2023)

ผลกระทบทางเศรษฐกิจของ Gig Economy

ผลกระทบเชิงบวกที่สำคัญซึ่งเกิดจากความก้าวหน้าของระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy และแรงงานอิสระส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับแนวคิด วิถีชีวิต และความสามารถในการสร้างรายได้ของแรงงานรุ่นใหม่หรือประชากรเจนเอเรชั่นวาย - แซต ทั้งนี้ การยอมรับในการทำงานแบบ Gig Workers นั้นมีความแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับโครงสร้างเชิงสถาบัน สังคม บรรทัดฐาน และรากเหง้าทางวัฒนธรรมของประเทศนั้น ๆ สำหรับประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries) ส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเป็นแรงงานอิสระ กล่าวคือ ประชากรรุ่นใหม่ในสังคมมักถูกแรงกดดันจากครอบครัวให้ต้องเข้าเรียนในสาขาซึ่งเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงาน ต้องมีอาชีพเป็นงานประจำที่มีความมั่นคง อาทิ แพทย์ ข้าราชการ หรือพนักงานในองค์กรธุรกิจขนาดใหญ่ ด้วยเหตุนี้ การออกจากงานประจำมาประกอบอาชีพอิสระจึงยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมมากนัก อย่างไรก็ตาม มีผลสำรวจระบุว่า ประชากรรุ่นใหม่ในประเทศกำลังพัฒนามีทัศนคติที่ดีต่อการทำงานในระบบเศรษฐกิจแบบ Digital Gig Economy และมีความสุขกับการเป็นแรงงานอิสระ (Heeks, 2017) ทั้งนี้ ประโยชน์และผลกระทบเชิงบวกของระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy และการทำงานของแรงงานอิสระในประเทศกำลังพัฒนา สามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

การเติบโตทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจแบบ Gig Economy มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นในบางภาคส่วน แพลตฟอร์มที่เชื่อมโยง Gig Workers กับลูกค้า ได้สร้างตลาดใหม่และขยายการเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น แพลตฟอร์มการเรียกรถร่วมกันอย่าง Uber และ Lyft มีผลกระทบอย่างมากต่อภาคการขนส่ง ทั้งในแง่ของการสร้างงานและการเข้าถึงของผู้บริโภค โดยมอบทางเลือกที่ไม่แพงสำหรับแท็กซี่แบบดั้งเดิม (Hall & Krueger, 2018) นอกจากนี้ จากการศึกษาที่จัดทำโดย Uber แพลตฟอร์มของพวกเขาสร้างงานให้พาร์ทเนอร์คนขับกว่า 4 ล้านตำแหน่งทั่วโลกภายในปี 2561 (Hall & Krueger, 2020) นอกจากนี้ แพลตฟอร์มฟรีแลนซ์เช่น Upwork ยังช่วยให้มีอาชีพอิสระมีฟรีแลนซ์ที่ลงทะเบียนมากกว่า 12 ล้านคนและลูกค้าที่ลงทะเบียน 5 ล้านคนในปี 2020 (Upwork, 2020) ซึ่งได้สร้างโอกาสสำหรับมีอาชีพอิสระในการนำเสนอทักษะและบริการของตนแก่ฐานลูกค้าทั่วโลก (Farrell et al., 2019) บริการที่พักอย่าง Airbnb ก็มีส่วนช่วยอย่างมากเช่นกัน Airbnb รายงานว่าในปี 2020 เจ้าของที่พักกว่า 4 ล้านคนทั่วโลกพึ่งพารายได้ที่ได้รับผ่านแพลตฟอร์ม โดยเจ้าของที่พักประมาณ 50% ขึ้นอยู่กับความมั่นคงทางการเงิน (Airbnb, 2020) ตัวอย่างเหล่านี้เป็นตัวอย่างของบทบาทของเศรษฐกิจแบบ Gig Economy ในการส่งเสริมการสร้างงานในภาคส่วนต่าง ๆ แพลตฟอร์มเหล่านี้ยังส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการ ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเริ่มต้นธุรกิจของตนเองและสร้างรายได้

โอกาสในการทำงาน (Working Opportunities)

การว่าจ้างและการรับงานในระบบเศรษฐกิจแบบ Digital Gig Economy มีลักษณะการไหลของงานจากลูกค้าในประเทศที่มีรายได้สูงกว่า (Global North) ไปยังผู้รับงานในประเทศที่มีรายได้น้อย (Global South) โดยผ่านแพลตฟอร์มว่าจ้างบุคคลภายนอกผ่านระบบออนไลน์ (Online Outsourcing Platforms) กล่าวคือ ความก้าวหน้าของแพลตฟอร์มดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้เกิดการว่าจ้างข้ามพรมแดน ช่วยให้ลูกค้าในประเทศกำลังพัฒนา สามารถให้เข้าถึงแหล่งแรงงานที่มีต้นทุนถูกลง ขณะเดียวกันช่วยสร้างโอกาสให้แรงงานอิสระในประเทศกำลังพัฒนา สามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงานจากต่างประเทศที่หลากหลาย โดยมีงานตั้งแต่ระดับพื้นฐานทั่วไปจนถึงงานระดับเฉพาะทาง กล่าวโดยสรุปคือ การว่าจ้างผ่านระบบออนไลน์ (Online Outsourcing) ช่วยสร้างโอกาสในการทำงานให้แก่แรงงานในประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ มีรายงานระบุว่า ความก้าวหน้าของ Digital Gig Economy ช่วยให้ผู้ว่าจ้างในประเทศกำลังพัฒนามากกว่าร้อยละ 25 สามารถเข้าถึงโอกาสในการทำงาน สามารถหารายได้เพื่อจุนเจือตนเองและครอบครัว ยืดอาชีพแรงงานอิสระเป็นแหล่งที่มาของรายได้หลัก (Berg, 2016) และยังสามารถดึงดูดผู้คนที่ต้องการสร้างสมดุลระหว่างงานกับความรับผิดชอบอื่น ๆ เช่น การดูแลลูกหรือการศึกษา เป็นต้น

การมีส่วนร่วม (Inclusion)

ลักษณะทั่วไปของตลาดแรงงานในประเทศกำลังพัฒนา โดยส่วนใหญ่มีค่านิยมจัดประเภทแรงงานออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ และแรงงานกลุ่มหลักจะมีพฤติกรรมเลือกปฏิบัติ (Discriminate) ต่อกันอื่น ๆ ที่เป็นแรงงานกลุ่มน้อย อาทิ แรงงานต่างชาติ แรงงานขาดคุณสมบัติ แรงงานที่ทำงานจากบ้าน แรงงานสตรี และแรงงานที่เป็นผู้พิการหรือป่วยเป็นโรค เป็นต้น (De Stefano, 2016) ซึ่งการถูกเลือกปฏิบัติดังกล่าวมักทำให้แรงงานกลุ่มน้อยมีความรู้สึกว่าเป็นส่วนเกินของระบบเศรษฐกิจ ส่งผลต่อสภาพจิตใจและสุขภาพโดยรวมของแรงงาน อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าของ Gig Economy และดิจิทัลแพลตฟอร์มในปัจจุบัน ช่วยสนับสนุนให้แรงงานกลุ่มดังกล่าวสามารถก้าวข้ามกำแพงเชิงโครงสร้างในตลาดแรงงาน (Institutional Barriers) และเข้าถึงโอกาสในการทำงานที่หลากหลายมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่แรงงานอิสระ ให้รู้สึกมีความสำคัญและมีส่วนร่วมกับระบบเศรษฐกิจของประเทศ (Inclusion) มากขึ้นอีกด้วย

การเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเงิน

ข้อได้เปรียบที่สำคัญประการหนึ่งของ Gig Economy สำหรับธุรกิจคือ การเพิ่มประสิทธิภาพต้นทุน ด้วยการมีส่วนร่วมกับ Gig workers บริษัทสามารถลดค่าใช้จ่ายคงที่ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างพนักงานประจำ ข้อตกลงการว่าจ้างในรูปแบบดั้งเดิม รวมไปถึงการใช้พื้นที่สำนักงานและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะจากการใช้งาน Gig workers เป็นรายโครงการ ซึ่งในขณะเดียวกันทางฝั่ง Gig workers ก็ได้รับประโยชน์จากค่าตอบแทนและกระแสเงินสดสำหรับหมุนเวียนในชีวิตประจำวันตามงานที่ได้ส่งมอบ ซึ่งจะแตกต่างกับพนักงานประจำที่ต้องรอถึงสิ้นเดือน ต้นทุนแรงงานที่ยืดหยุ่นนี้ช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับค่าใช้จ่ายด้านแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการจริง ปรับงบประมาณให้เหมาะสมและบรรลุผลด้านต้นทุนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (Farrell et al., 2019)

ความสามารถในการปรับขนาดอย่างรวดเร็ว

Gig Economy ช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับขนาดได้อย่างรวดเร็ว ทำให้สามารถปรับกำลังคนได้อย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่ผันผวน ด้วยการใช้ประโยชน์จาก Gig workers บริษัทต่าง ๆ สามารถเพิ่มหรือลดขนาดการดำเนินงานได้อย่างง่ายดาย โดยไม่ต้องมีความซับซ้อนและกระบวนการที่ใช้เวลานานที่เกี่ยวข้องกับการจ้างงานแบบดั้งเดิม ความคล่องตัวในการจัดการทรัพยากรแรงงานนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับธุรกิจที่ต้องเผชิญกับความต้องการที่ผันผวนตามฤดูกาลหรือตามโครงการ พวกเขาสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพด้วยการเข้าถึงกำลังแรงงานที่ยืดหยุ่นผ่านแพลตฟอร์ม Gig (Hall & Krueger, 2018)

การเข้าถึงตลาดทั่วโลก

แพลตฟอร์มดิจิทัลภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy ช่วยให้ธุรกิจมีประตูสู่การเข้าถึงตลาดโลก ด้วยการมีส่วนร่วมของฟรีแลนซ์หรือ Gig workers จากประเทศต่าง ๆ บริษัทต่าง ๆ สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ในท้องถิ่น ข้อมูลเชิงลึกทางวัฒนธรรม และความสามารถทางภาษา สิ่งนี้ทำให้ธุรกิจสามารถขยายการแสดงตนในตลาดและตอบสนองความต้องการเฉพาะของภูมิภาคต่าง ๆ Gig Economy ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าสู่ตลาดใหม่อย่างรวดเร็ว ช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับผลิตภัณฑ์หรือบริการของตนให้เข้ากับบริบทในท้องถิ่นและได้เปรียบในการแข่งขัน (Cohen & Sundararajan, 2015)

Gig Economy กับโลกการทำงานในอนาคต

Gig Economy ไม่ใช่แค่ปรากฏการณ์ร่วมสมัยเท่านั้น แต่ยังเป็นलगสังหรณ์ว่าอนาคตของการทำงานจะเป็นอย่างไร บทความนี้เจาะลึกถึงความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่าง gig Economy และอนาคตของการทำงาน จากการทบทวนการวิจัยทางวิชาการ รายงานของรัฐบาล และการวิเคราะห์อุตสาหกรรมอย่างครอบคลุม เอกสารนี้จะสำรวจตัวขับเคลื่อนหลักของ gig Economy ผลกระทบต่อคนงาน ธุรกิจ และเศรษฐกิจในวงกว้าง ความท้าทายที่เกิดขึ้น และผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่ออนาคตของการทำงาน

Gig Economy มีลักษณะเฉพาะในระยะสั้น ทำงานอิสระ และจัดการงานตามความต้องการ กลายเป็นกำลังสำคัญในตลาดแรงงานร่วมสมัยซึ่งมีใช้รูปแบบการจ้างงานแบบเดิม ๆ จึงนำไปสู่ยุคใหม่ที่มีความยืดหยุ่นและความเป็นอิสระ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างสูง บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่ออธิบายว่า gig Economy เชื่อมโยงกับอนาคตของการทำงานอย่างไร เราจะตรวจสอบปัจจัยที่ขับเคลื่อนการเติบโต ผลกระทบหลายแง่มุมต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ ความท้าทายที่ต้องแก้ไข และผลกระทบที่กว้างขวางต่อตลาดแรงงาน

การสร้างนวัตกรรม

ผู้ประกอบการเติบโตในระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy เนื่องจากการส่งเสริมนวัตกรรมและการทดลอง อุปสรรคในการเข้าสู่ต้นทุนต่ำของงาน Gig ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถทดสอบแนวคิดทางธุรกิจใหม่ ๆ โดยไม่ต้องลงทุน

ล่วงหน้าจำนวนมาก การมีส่วนร่วมกับ Gig workers สำหรับโครงการระยะสั้นหรือต้นแบบ ผู้ประกอบการสามารถตรวจสอบความคิดของพวกเขาและประเมินการตอบสนองของตลาดก่อนที่จะตกลงใจทำธุรกิจอย่างเต็มรูปแบบ สิ่งนี้ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งนวัตกรรม เนื่องจากแต่ละคนสามารถทดลองและทำซ้ำแนวคิดของตนโดยมีความเสี่ยงน้อยที่สุด เร่งความเร็วของกิจกรรมของผู้ประกอบการ (Graham, Hjorth & Lehdonvirta, 2017) Gig Economy มีความเกี่ยวข้องกับ การส่งเสริมนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ในขณะที่แพลตฟอร์มและรูปแบบ Gig Economy มีการพัฒนา ผู้ประกอบการมักต้องการการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ การขับเคลื่อนนวัตกรรมนี้ส่งผลกระทบต่อภาคส่วนอื่น ๆ ของเศรษฐกิจ กระตุ้นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยรวม ตัวอย่างเช่น Gig Economy ได้ขับเคลื่อนความก้าวหน้าในเทคโนโลยีที่ใช้แอปพลิเคชัน ระบบการชำระเงิน และแพลตฟอร์มดิจิทัลปรับปรุงประสิทธิภาพของการทำธุรกรรมและสร้างรูปแบบธุรกิจใหม่ (Graham, Hjorth & Lehdonvirta, 2017) การเน้นที่นวัตกรรมนี้มีผลกระทบซึ่งนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจที่กว้างขึ้นและการเพิ่มผลิตภาพ

การลดต้นทุนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Reduce Costs and Environmentally Friendly)

เนื่องจากแรงงานอิสระในระบบเศรษฐกิจแบบ Digital Gig Economy ส่วนใหญ่นิยมปฏิบัติงานจากที่อยู่อาศัยหรือบ้านของตนเอง จึงไม่จำเป็นต้องเดินทางไปยังสถานที่ทำงานเช่นเดียวกับพนักงานประจำในระบบเศรษฐกิจแบบดั้งเดิม ซึ่งนับเป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายด้านการเดินทางได้อย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม อาจมีบางครั้งที่ต้องเดินทางไปพบกับลูกค้าเพื่อรับฟังความต้องการหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ได้รับมอบหมาย แต่ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การพบปะทางกายภาพระหว่างแรงงานอิสระและลูกค้าจึงลดลง และเปลี่ยนมาเป็นการประชุมผ่าน Video Conference หรือช่องทางอื่น ๆ ผ่านระบบออนไลน์แทน ทั้งนี้ ความจำเป็นในการเดินทางที่ลดลงไม่เพียงแต่ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางของแรงงานอิสระเท่านั้น แต่ยังช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในระดับบุคคล (Individual Carbon Footprint) ได้อีกด้วย ซึ่งในอนาคตหากการทำงานแบบ Gig Economy กลายเป็นกระแสหลักของการพัฒนาประเทศและแรงงานเปลี่ยนมาทำงานจากที่บ้านเป็นจำนวนมาก ก็จะสามารถช่วยลดปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ได้อย่างมหาศาล อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติด้วย (United Nations Sustainable Development Goals)

ความยืดหยุ่นในการทำงาน (Flexibility)

ด้วยธรรมชาติของการทำงานใน Digital Gig Economy ที่มีคุณสมบัติเป็นสากลและเสมือนจริง (Global and Virtual) ทำให้แรงงานอิสระสามารถกำหนดเวลาและสถานที่ในการทำงานได้ด้วยตนเอง แสดงให้เห็นถึงการมีความยืดหยุ่นในการทำงานที่ผู้รับงานจะทำงานจากที่ไหนก็ได้บนโลก หรือทำงานในเวลาใดก็ได้ตามที่ตนเองสะดวก ทั้งนี้ ต้องสามารถส่งมอบงานได้ตามกำหนดเวลาที่ทำข้อตกลงไว้กับลูกค้า ซึ่งความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานที่ทำงานในระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy นี้ นับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้แรงงานรุ่นใหม่ในระบบเศรษฐกิจหลัก โดยเฉพาะในประเทศที่พัฒนาแล้ว หันมาเป็นแรงงานอิสระกันมากขึ้น และมีแนวโน้มว่าจำนวนแรงงานอิสระในประเทศกำลังพัฒนาจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกันในอนาคตอันใกล้ โดยส่วนหนึ่งเป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ระบบ

สารสนเทศและการสื่อสาร อินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ตลอดจนดิจิทัลแพลตฟอร์มด้านต่าง ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้แรงงานสามารถทำงานได้อย่างยืดหยุ่นและหลากหลาย ขณะเดียวกันก็มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วย เนื่องจากสามารถเข้าถึงเครื่องมือและข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายนั่นเอง

โอกาสในการพัฒนาทักษะอาชีพ (Career Development)

แรงงานอิสระมีโอกาสได้ใช้ทักษะทางอาชีพที่ตัวเองถนัด มากกว่าพนักงานประจำทั่วไปในระบบเศรษฐกิจหลัก เนื่องจากเป็นผู้ตัดสินใจรับงานด้วยตนเองจึงสามารถเลือกรับงานที่ตนเองสามารถใช้ทักษะที่มีในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้ ต่างจากพนักงานประจำทั่วไปที่ต้องทำงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา และบ่อยครั้งที่งานซึ่งได้รับนั้นเป็นสิ่งที่ตัวเองไม่มีทักษะ หรือไม่มีประสบการณ์มาก่อน แรงงานในระบบรุ่นใหม่ ๆ ที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง ประกอบกับรักความเป็นอิสระ จึงหันมาประกอบอาชีพฟรีแลนซ์กันมากในปัจจุบัน เพื่อที่จะได้ทำในสิ่งที่ตนเองชอบและมีความถนัด ซึ่งการได้ทำงานที่ตัวเองชอบอยู่บ่อยครั้ง นับเป็นการฝึกฝนพัฒนาทักษะและศักยภาพของตนเองไปในเวลาเดียวกันด้วย นอกจากนี้ การทำงานในระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ยังช่วยพัฒนาความรู้และสร้างเครือข่ายใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ทำงานจากการที่ต้องติดต่อพบปะผู้คนมากขึ้น ทั้งยังเป็นรากฐานในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์กับทักษะที่ตนเองมีอยู่แล้ว และใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพอื่น ๆ เพื่อให้สามารถรับงานที่หลากหลายได้มากขึ้นในอนาคตด้วย

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและผลต่อโลกการทำงานในอนาคต

การขยายตัวของ Gig Economy ได้รับการกระตุ้นจากความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัล ในโลกที่เชื่อมต่อถึงกันในปัจจุบัน แพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆ เช่น Uber, Airbnb, Upwork และ TaskRabbit ได้เปลี่ยนวิธีที่บุคคลเชื่อมต่อกับนายจ้างและลูกค้า แพลตฟอร์มเหล่านี้ทำให้บุคคลทั่วไปสามารถเสนอบริการของตนได้ง่ายกว่าที่เคยและสำหรับธุรกิจต่างๆ ในการเข้าถึงแหล่งแรงงานที่กว้างขวางและยืดหยุ่น ตัวอย่างที่สำคัญคือ Uber ซึ่งพลิกโฉมอุตสาหกรรมแท็กซี่แบบดั้งเดิมโดยอนุญาตให้ใครก็ตามที่มีรถยนต์สามารถทำงานเป็นคนขับผ่านแพลตฟอร์มได้ การแพร่กระจายของแพลตฟอร์มดิจิทัลเหล่านี้ได้ปูทางไปสู่ตลาดแรงงานที่มีการกระจายอำนาจและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น โดยให้ข้อมูลเชิงลึกว่าเทคโนโลยีจะกำหนดอนาคตของการทำงานได้อย่างไร (Katz & Krueger, 2016)

สิ่งที่มาพร้อมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี คือการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานของพนักงาน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเติบโตของ gig Economy พนักงานในปัจจุบันให้ความสำคัญกับความเป็นอิสระ ความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน และความสามารถในการกำหนดเส้นทางอาชีพของตนเองมากขึ้น gig Economy ตอบโจทย์อย่างสมบูรณ์แบบกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยที่พนักงานมีอิสระในการตัดสินใจว่าจะทำงานเมื่อใด ที่ไหน และมากน้อยเพียงใด เป็นผลให้บุคคลจำนวนมาก โดยเฉพาะคนรุ่นมิลเลนเนียลและ Gen Z มองว่าความมั่นคงในการทำงานแบบเดิม ๆ มีความสำคัญน้อยลง การเปลี่ยนแปลงมุมมองนี้เป็นตัวบ่งชี้สำคัญของภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปของอนาคตของการทำงาน (HBR, 2017)

การปรับตัวของภาคธุรกิจและโมเดลธุรกิจในอนาคต

ธุรกิจต่าง ๆ ต่างกระตือรือร้นที่จะนำโมเดล gig Economy มาใช้ ซึ่งเป็นวิธีที่คุ้มต้นทุนในการตอบสนองความต้องการด้านแรงงานของตน ในรูปแบบการจ้างงานแบบดั้งเดิม นายจ้างมีหน้าที่ต้องจัดให้มีสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ มากมาย รวมถึงการดูแลสุขภาพ แผนการเกษียณอายุ และการลาหยุดโดยได้รับค่าจ้าง ด้วยการจ้างพนักงานขนาดใหญ่ บริษัทต่าง ๆ สามารถหลีกเลี่ยงต้นทุนเหล่านี้และประหยัดเงินได้มาก แรงจูงใจทางการเงินนี้ทำให้ธุรกิจจำนวนมากหันมาใช้โมเดลเศรษฐกิจขนาดใหญ่เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจขนาดใหญ่นี้สะท้อนให้เห็นว่าธุรกิจต่างๆ อาจจัดโครงสร้างกำลังคนอย่างไรในอนาคต โดยเน้นที่ความยืดหยุ่นและความคุ้มทุนมากขึ้น

ธุรกิจต่าง ๆ จะได้รับประโยชน์จากความสามารถของ Gig Economy ในการขยายขนาดธุรกิจอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น ในช่วงที่มีคำสั่งซื้อของลูกค้าเพิ่มขึ้นตามฤดูกาล บริษัทอีคอมเมิร์ซสามารถจ้างพนักงานขนาดใหญ่เพิ่มเติมเพื่อตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้นได้ เมื่อจุดสูงสุดลดลง พวกเขาสามารถลดจำนวนพนักงานลงได้อย่างง่ายดาย ความยืดหยุ่นนี้ช่วยให้บริษัทต่างๆ ยังคงความคล่องตัวและแข่งขันได้ในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยให้ข้อมูลเชิงลึกว่าธุรกิจต่าง ๆ อาจปรับตัวเข้ากับสภาวะตลาดที่ผันผวนในอนาคตของการทำงานได้อย่างไร (McKinsey & Company, 2016; Catalant, 2019)

ความท้าทายของ Gig Economy

การขยายตัวอย่างต่อเนื่องของ Gig Economy มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่ออนาคตของการทำงาน ในส่วนนี้ เราจะประเมินผลกระทบและข้อควรพิจารณาที่อาจเกิดขึ้นเหล่านี้

การว่าจ้างและขั้นตอนการทำงาน

ความยากและความท้าทายในการเข้าถึงโอกาสการทำงานในระบบ Gig Economy นับเป็นปัญหาสำคัญสำหรับแรงงานออนไลน์ในประเทศเศรษฐกิจกำลังพัฒนา อย่างไรก็ตาม มีแนวโน้มว่าปัญหาดังกล่าวจะทุเลาลงในอนาคตอันใกล้ เนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจะทำให้งานจากประเทศรายได้สูงไหลเข้าสู่แรงงานออนไลน์ในประเทศกำลังพัฒนาได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ ยังมีอุปสรรคหลายประการที่ทำให้ผู้ว่าจ้างต้องเผชิญความยากลำบากในขั้นตอนของการพิจารณาว่าจะส่งมอบงานให้แรงงานออนไลน์กลุ่มใดนำไปปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ข้อจำกัดด้านทักษะภาษาอังกฤษ ทักษะด้านเทคโนโลยี ความรู้เกี่ยวกับการทำงานแบบ Digital Gig Economy ความสามารถในการเข้าถึงแพลตฟอร์ม ความพร้อมด้านเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน เช่น พลังงานไฟฟ้า และโครงข่ายโทรคมนาคม ตลอดจนความพร้อมด้านสื่อและอุปกรณ์ในการทำงานออนไลน์ด้วย

แรงงานออนไลน์จำนวนไม่น้อยในปัจจุบัน ประสบปัญหาด้านการสื่อสารข้อมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพจากแพลตฟอร์มรวบรวมงาน Gig Works กล่าวคือ แพลตฟอร์มส่วนใหญ่ให้ข้อมูลเพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับงานที่ประกาศ ไม่แสดงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ลงประกาศงาน ตลอดจนไม่มีคำอธิบายที่เพียงพอเกี่ยวกับจุดประสงค์ของงานที่ประกาศ ซึ่งส่งผลต่อขั้นตอนการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ มีรายงานว่าแรงงานออนไลน์จำนวนมากถูกลูกค้าปฏิเสธงาน เนื่องจากงานที่ส่งมอบไม่ถูกต้องตามความต้องการของลูกค้า

ความยืดหยุ่นของตลาดแรงงาน และความสามารถในการปรับตัวในการทำงาน

การเติบโตของเศรษฐกิจขนาดใหญ่คาดว่าจะนำไปสู่ตลาดแรงงานที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น ในกระบวนการทัศน์ใหม่นี้ พนักงานสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงความต้องการทักษะและบริการเฉพาะได้อย่างรวดเร็ว การปรับตัวนี้สามารถเพิ่มความยืดหยุ่นโดยรวมของตลาดแรงงาน และอาจอำนวยความสะดวกในการเปลี่ยนผ่านที่ราบรื่นยิ่งขึ้นสำหรับคนงานระหว่างการเตรียมการงานประเภทต่างๆ โดยให้ข้อมูลเชิงลึกว่าความสามารถในการปรับตัวและความยืดหยุ่นในการทำงานอาจกำหนดอนาคตของการทำงานได้อย่างไร (O'Reilly & Botha, 2017)

การเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายและกฎระเบียบ

รัฐบาลต่าง ๆ กำลังเริ่มปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจขนาดใหญ่โดยการพิจารณาการเปลี่ยนแปลงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดประเภทคนงาน สวัสดิการ และการเก็บภาษี ในขณะที่เศรษฐกิจขนาดใหญ่ยังคงพัฒนาต่อไป กรอบการกำกับดูแลจะต้องมีความยืดหยุ่นและตอบสนอง ผู้กำหนดนโยบายได้รับมอบหมายให้ค้นหาสมดุลที่ละเอียดอ่อนเพื่อให้แน่ใจว่าคนงานขนาดใหญ่จะได้รับความคุ้มครองที่จำเป็น โดยไม่ขัดขวางจิตวิญญาณแห่งนวัตกรรมของเศรษฐกิจขนาดใหญ่ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะแบบไดนามิกของการปรับตัวตามกฎระเบียบในอนาคตของการทำงาน (De Stefano, 2016)

ความท้าทายอื่น ๆ

Gig Economy ได้กลายเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างงานและจัดให้มีการทำงานที่ยืดหยุ่นในภาคส่วนต่าง ๆ ข้อมูลอ้างอิงและสถิติในบทความนี้แสดงให้เห็นว่า Gig Economy มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเปิดใช้งานทางธุรกิจโดยใช้ประโยชน์จากคุณลักษณะเฉพาะและให้โอกาสสำหรับการเติบโตของผู้ประกอบการ ด้วยการกำเนิดของแพลตฟอร์มดิจิทัลและความยืดหยุ่นที่มีให้ Gig Economy ได้ปฏิวัติการดำเนินธุรกิจในหลายวิธี โดยเน้นไปที่วิธีที่ Gig Economy ช่วยให้ธุรกิจต่าง ๆ ดำเนินการไปได้ อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือต้องทราบว่าในขณะที่ Gig Economy สามารถนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจได้ แต่ก็ยังมีความท้าทายและการแลกเปลี่ยน ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ การขาดสวัสดิการและการคุ้มครองพนักงาน และผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมดั้งเดิมคือข้อพิจารณาบางส่วนที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้แน่ใจว่า Gig Economy มีความยุติธรรมและยั่งยืน

การศึกษากรณีตัวอย่างสำหรับแนวทางเชิงนโยบายเกี่ยวกับ Gig Economy ของต่างประเทศ

นอกจากการทบทวนวรรณกรรมในมิติของแนวคิดและทฤษฎีของ Gig Economy เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญ พัฒนาการ ตลอดจนโอกาสและความท้าทายแล้ว การศึกษาเปรียบเทียบ Gig Economy ผ่านข้อมูลและกรณีตัวอย่างจาก นานาประเทศนั้นนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน โดยจะเป็นการศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทาง ปฏิบัติเชิงนโยบายเพื่อให้เข้าใจถึงวิธีการในขั้นต้นที่แต่ละประเทศประยุกต์เพื่อปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจและแรงงานในรูปแบบดังกล่าว โดยมีการศึกษากรณีตัวอย่างจากสิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส สวีเดน เยอรมนี จีน ญี่ปุ่น และอินโดนีเซีย ซึ่งสังเกตได้ว่าประเทศดังกล่าวเหล่านี้ล้วนมีความหลากหลายและ แตกต่างทั้งในด้านขนาดของประชากรศาสตร์ สถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ รูปแบบทางเศรษฐกิจและมิติทางสังคม ในการ เปรียบเทียบดังกล่าว ได้มีการศึกษาภาพรวมที่มุ่งเน้นประเด็นเชิงนโยบายที่สำคัญหลายประการ ได้แก่ มุมมองเชิงมหภาค (Macro-Level) สวัสดิการแรงงาน (Labor Welfare) การกำกับดูแลด้านเทคโนโลยี (Technology Supervision) การ ค้ำครองผู้บริโภค (Consumer Protection) สัญญาอันเป็นธรรม (Fair Contract) การเคลื่อนที่ทางจราจร (Mobility) และการรักษาสิ่งแวดล้อมในเมือง (Urban Environment) ทั้งนี้ การเปรียบเทียบทั้งหมดนี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของ แนวทางเชิงนโยบายที่ประเทศต่าง ๆ ได้ตอบสนองต่อโอกาสและความท้าทายภายใต้บริบทที่แตกต่างกัน ดังที่ระบุใน ตารางที่ 1-1 ซึ่ง Gig Economy ของประเทศต่าง ๆ มีบทบาทและผลกระทบต่อเศรษฐกิจมหภาคอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเอื้อ ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการโอกาสในการทำงานและสร้างรายได้ ตลอดจนผลิตผลที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการมีรายได้ที่ เพิ่มขึ้นทั้งจากอัตราค่าตอบแทนที่สูงขึ้นและจากชั่วโมงการทำงานที่ผ่าน ซึ่งเป็นผลมาจากกลไกของระบบเศรษฐกิจที่มี ลักษณะเด่นที่เน้นการพัฒนาความยืดหยุ่นในตลาดแรงงาน อย่างไรก็ตาม มีประเด็นพิจารณาของหลายประเทศที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับการปรับตัวและความมั่นคงของแรงงาน เนื่องจากแรงงานต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับรูปแบบการทำงานในลักษณะ ใหม่ ตลอดจนมีสิทธิและสวัสดิการที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจากการทบทวนวรรณกรรมในภาพรวมพบว่า ประเทศทั้งในแถบ ยุโรป สหรัฐอเมริกา สิงคโปร์ และจีนมีการยอมรับและการสนับสนุนการเติบโตของ Gig Economy ที่ชัดเจน โดยเฉพาะใน ประเด็นการเติบโตของแรงงานในส่วนนี้และการส่งผลช่วยให้เศรษฐกิจมหภาคเติบโต แต่ในขณะเดียวกันก็ยังมีการ พิจารณาถึงกรอบและแนวทางการกำกับดูแลในอีกหลายมิติ โดยเฉพาะการคุ้มครองผู้บริโภค ขณะที่ ในกลุ่มประเทศยุโรป พบว่าประเด็นการคุ้มครองสิทธิของแรงงานได้รับความสำคัญและมีความชัดเจน รวมไปถึงมุ่งเน้นสวัสดิการของแรงงานที่มี ความเหมาะสม โดยสังเกตได้ว่า ประเด็นดังกล่าวมีความสอดคล้องกับนโยบายพื้นฐานเดิมของประเทศในกลุ่มนี้ที่เน้นเรื่อง สวัสดิการของประชาชน เช่น สวีเดน ฝรั่งเศส เป็นต้น สำหรับ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และประเทศในทวีปยุโรปหลายประเทศนั้น ได้เน้นย้ำความสำคัญกับการคุ้มครองผู้บริโภคเช่นกัน โดยแพลตฟอร์มส่วนมากมีกลไกที่มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ เช่น คุณภาพการบริการ และการระงับข้อพิพาท รวมถึงกฎระเบียบที่ส่งเสริมความโปร่งใส

ทั้งนี้ การกำกับดูแลด้านเทคโนโลยีนั้นเป็นอีกประเด็นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรองรับการสร้างความเป็น ธรรมในเศรษฐกิจ โดยหลากหลายประเทศให้น้ำหนักการกำกับดูแลในเรื่องดังกล่าวตั้งแต่มิติของการแข่งขันโดยเสรี ลด การผูกขาด ไปการปกป้องสิทธิและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ไปจนถึงความโปร่งใสของอัลกอริทึม รวมถึงการกำหนด แนวทางเชิงนโยบายและกฎระเบียบที่มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างนวัตกรรมและการบริหารจัดการแรงงาน นอกจากนี้ การ

ขยายตัวจากการเคลื่อนย้ายและการขนส่งในปัจจุบันที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากจากเทคโนโลยีและระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ส่งผลให้ภาครัฐในหลายประเทศต้องพัฒนาแนวทางกำกับดูแล โดยเฉพาะเรื่องความปลอดภัยในการขับขี่และการจัดการจราจร ในขณะที่ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในเมืองซึ่งเป็นผลมาจากการจราจรที่เพิ่มขึ้น รวมถึงความแออัดของที่อยู่อาศัยและคุณภาพชีวิต เป็นประเด็นที่หลายประเทศมีความพยายามในการหาแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารจัดการเมืองเพื่อตอบโจทย์การรักษาสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน โดยสรุป เป็นที่สังเกตได้ว่านานาประเทศล้วนมีข้อพิจารณาในการกำหนดนโยบายผ่านแนวคิดจากหลากหลายมิติทั้งสิ้น

ตารางที่ 1. การเปรียบเทียบแนวทางเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับ Gig Economy ของต่างประเทศ

Country	Macro-level	Labor Welfare	Tech Supervision	Consumer Protection	Fair Contract	Mobility	Urban Environment
Singapore	Favorable stance towards digital innovation, but with regulated growth.	Concerns regarding contract-based employment without traditional benefits.	Encouraging tech while ensuring privacy and competition.	Strong consumer protection frameworks.	Ongoing debates on contract clarity and fairness.	Regulatory emphasis on safety standards for drivers and riders.	Managing urban congestion and promoting eco-friendly solutions.
USA	Varied by state, but generally supportive of gig economy.	Ongoing debates on contractor vs. employee status.	Concerns regarding data privacy and monopolies.	Federal and state regulations in place, with variations.	Controversies surrounding contract clarity and worker rights.	Regulatory standards differ across states.	Varying concerns about urban transportation challenges.
UK	Pro-gig economy, with regulatory oversight.	Taylor Review's emphasis on worker status and rights.	Concerns about data privacy and competition.	Strong consumer protection regulations.	Calls for clarity and fairness in contracts.	Regulatory emphasis on safety and adherence to transportation standards.	Concerns about urban congestion and sustainability.
France	Recognizing gig economy's growth, with increasing regulations.	Push for gig worker rights and social benefits.	Strong emphasis on data privacy.	Robust consumer protections.	Focus on worker rights and clarity in contracts.	Concerns about safety and worker rights.	Challenges with urban congestion and pollution.
Sweden	Balanced growth of gig platforms within a strong welfare state.	Emphasis on incorporating gig workers within the welfare system.	Pro-technology but with oversight.	Strong consumer protection laws.	Clarity and fairness in contracts prioritized.	Safety and worker rights in focus.	Urban planning that integrates and accommodates gig mobility.
Germany	Recognizing gig economy within its strong labor framework.	Efforts to include gig workers in social security.	Prioritizing data protection.	Comprehensive consumer protections.	Emphasis on worker rights and clear contracts.	Regulations focusing on safety standards.	Addressing urban congestion and eco-friendly initiatives.
China	Rapid growth with state supervision.	Increasing discussions on worker rights amidst massive platform growth.	Regulatory tightening, especially for dominant platforms.	Strengthening consumer rights.	Emphasis on contract clarity and worker protections.	Rapid expansion of services with safety regulations.	Addressing urban challenges amid rapid growth.
Japan	Traditional employment landscape with slow gig economy integration.	Initiatives to understand and integrate gig workers.	Balancing innovation and regulation.	Strong consumer protections.	Gradual adjustments for gig worker contracts.	Emphasis on safety and licensing.	Urban planning to accommodate new mobility platforms.
Indonesia	Rapid gig growth with regulatory catch-up.	Discussions about the formal status of gig workers.	Local platform growth with regulatory oversight.	Evolving consumer protection laws.	Push for contract fairness and clarity.	Safety regulations in the context of rapid growth.	Addressing immense urban challenges like Jakarta's traffic.

ที่มา : Ooi และ Phua (2018) Harris และ Krueger (2015) Taylor และคณะ (2017) Drahokoupil และ Piasna (2019) Ahlberg และ Bruun (2018) Schmidt (2017) Chen และ Xu (2018) Osawa และ Miyamoto (2017) Maulana และ Handayani (2019)

การศึกษามุมมองจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบ Gig Economy ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึก

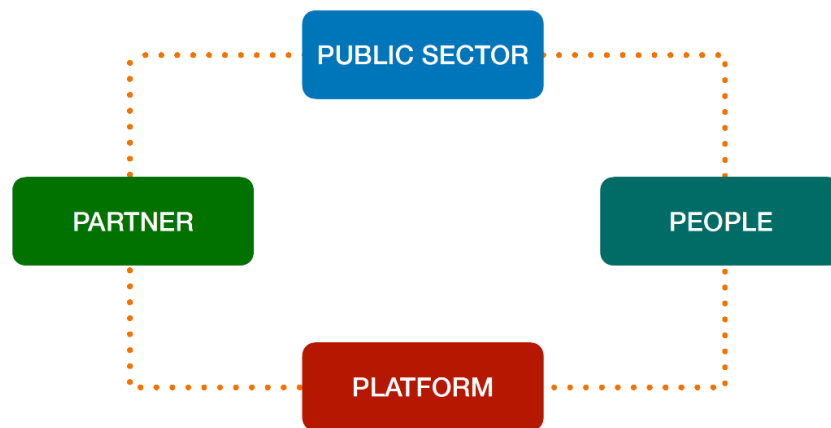
จากการวิเคราะห์ระบบเศรษฐกิจ Gig Economy สามารถแบ่งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เป็น 4 ส่วนหลัก ๆ ดังภาพที่ 8 ได้แก่

กลุ่มที่ 1 แพลตฟอร์ม (Platform) ซึ่งเป็นผู้ดำเนินการระบบหรือแพลตฟอร์มทางสารสนเทศที่เชื่อมโยงระหว่างบุคคลที่ต้องการบริการและผู้ให้บริการที่ทำงานแบบอิสระในรูปแบบที่ไม่ได้เป็นพนักงานแบบประจำ อาทิ การทำความสะอาด ขับริด ส่งของและงานอื่นๆ ที่สามารถทำได้แบบชั่วคราวหรือตามความต้องการของลูกค้า

กลุ่มที่ 2 คู่ค้า (Partner) ซึ่งเป็นบุคคลหรือองค์กรที่เข้าร่วมในแพลตฟอร์มเศรษฐกิจ Gig Economy ตั้งแต่ผู้ให้บริการที่ทำงานอิสระ อาทิ คนขับรถ คนส่งของ นักออกแบบอิสระหรือผู้ให้บริการทำความสะอาด ไปจนถึงองค์กรธุรกิจที่ต้องการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าผ่านแพลตฟอร์มเศรษฐกิจ Gig Economy อาทิ ร้านอาหาร ร้านค้าปลีก เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 ลูกค้า (People) ซึ่งเป็นบุคคลทั่วไปหรือลูกค้าที่ใช้บริการจากผู้ให้บริการดังที่ได้ให้คำอธิบายไว้ในกลุ่มที่ 2 (คู่ค้า) ผ่านการใช้บริการแพลตฟอร์ม Gig Economy เพื่อรับบริการอิสระในด้านต่าง ๆ

กลุ่มที่ 4 ภาครัฐ (Public Sector) ซึ่งเป็นองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน Gig Economy ทั้งด้านการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแล การส่งเสริม หรือโดยข้อกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ

ภาพที่ 8. 4Ps Stakeholders in Gig Economy

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มีการดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อที่จะวิเคราะห์มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละกลุ่มได้อย่างครบถ้วนและรอบด้าน โดยมีการสัมภาษณ์แพลตฟอร์ม Gig Economy ขนาดใหญ่จำนวน 2 ราย ร้านอาหารซึ่งนับเป็นตัวแทนในกลุ่มของคู่ค้าหรือ Partner จำนวน 4 ราย ประกอบด้วยร้านอาหารแบบ Stand alone ที่มีสาขาเดียว ร้านอาหารที่มุ่งเน้น Cloud Kitchen และมีหลายสาขา ร้านอาหารที่เป็น Chain สัญชาติไทยที่มีชื่อเสียงและมีหลายสาขา และร้านอาหารที่เป็น Chain ระดับโลก ผู้จัดส่งซึ่งเป็น Rider ซึ่งนับเป็นตัวแทนในกลุ่มของคู่ค้าหรือ Partner เช่นกัน จำนวน 2 ราย ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐจำนวน 2 ราย ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐด้านแรงงาน และหน่วยงานภาครัฐด้าน

เศรษฐกิจ และนักวิชาการสาขาการตลาด ซึ่งนับเป็นตัวแทนในกลุ่มของลูกค้าหรือ People รวมจำนวนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 11 ราย ซึ่งสามารถสรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องดังตารางที่ 2 และตารางที่ 3

ตารางที่ 2. มุมมองจากผู้ที่มีส่วนร่วมโดยตรงกับกลไกที่เกี่ยวข้องในระบบ Gig Economy

ประเด็นคำถาม	Platform	Partner (ร้านอาหาร)	Partner (Rider)
มุมมองและความ คิดเห็นที่มีต่อแนวคิด Gig Economy	เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีบทบาทและสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อ ผู้คนจำนวนมาก ทั้งประโยชน์ของผู้ใช้บริการที่อยู่ใน Ecosystem อาทิ ธุรกิจ ร้านค้า ผู้ให้บริการและไรเดอร์ เป็นต้น รวมถึง ประโยชน์ในการเพิ่มทางเลือกแก่ผู้บริโภคที่ตอบโจทย์ชีวิตยุคใหม่ ตลอดจนสอดคล้องต่อการทำงานแห่งอนาคตและผู้คนยุคใหม่	เป็นแนวคิดที่ตอบโจทย์วิถีชีวิตยุคใหม่ของผู้คน และเป็นเครื่องมือ ที่ช่วยส่งเสริมการเติบโตของผู้ประกอบการธุรกิจ ตลอดจนเพิ่ม ความยืดหยุ่นและลดข้อจำกัดในการเริ่มธุรกิจ	เป็นแนวคิดที่สามารถต่อยอดอาชีพและสร้างโอกาสใหม่ ๆ ตลอดจนสร้างรายได้ในระดับที่พึงพอใจและสามารถยกระดับ คุณภาพชีวิตตนเองและครอบครัวได้ มีความยืดหยุ่นในการทำงาน สามารถมีเวลาส่วนตัวมากขึ้น
โอกาสและความท้าทายจาก Gig Economy	- เกิดโอกาสในการทำงานที่มากขึ้น ผู้คนมีความยืดหยุ่นและมีอิสระในการทำงาน - ธุรกิจและร้านค้าสามารถเข้าถึงลูกค้ากลุ่มใหม่ ๆ ในรัศมีและเส้นทางที่ไกลขึ้น - ส่งเสริมการเกิด Digital Adoption และ Digital Inclusion นำไปสู่การพัฒนาทางเศรษฐกิจและนวัตกรรม - เกิดโอกาสทางธุรกิจใหม่ สำหรับผู้ประกอบการ อาทิ Cloud Kitchen - มีความท้าทายในด้านการกำกับดูแลคุณภาพการทำงานของไรเดอร์หรือผู้ถูกจ้างที่มาใช้บริการ เนื่องจากไม่ได้มีนิติสัมพันธ์แบบนายจ้างและลูกจ้าง จึงไม่สามารถบังคับบัญชาและควบคุมได้ ต้องใช้เครื่องมือในการจูงใจและให้ผลตอบแทนเป็นหลัก	- เป็นโอกาสในการเติบโตของธุรกิจอย่างก้าวกระโดด ผ่านการสร้างช่องทางการขายใหม่ ๆ เข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ รวมถึงการขยายขนาดของธุรกิจ ตลอดจนการสร้างโมเดลธุรกิจใหม่ อาทิ Cloud Kitchen หรือธุรกิจที่เน้นจัดส่งนอกสถานที่ - ลดต้นทุนในการดำเนินธุรกิจโดยเฉพาะในส่วนต้นทุนคงที่ ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน เกิดการมุ่งเป้าในงานที่เป็นกิจกรรมหลักขององค์กร ลดภาระ ประหยัดเวลาและทรัพยากรในการจัดการส่วนงานที่อาจไม่ใช่ความถนัด - มีความท้าทายในการควบคุมคุณภาพ มาตรฐานของการจัดส่งและความสม่ำเสมอของไรเดอร์ ซึ่งส่งผลให้ประสบการณ์ของลูกค้าของธุรกิจถูกผูกกับคุณภาพการบริการของไรเดอร์ - ในร้านอาหารประเภทที่ต่างกัน อาจมีประเด็นมุ่งเน้นในการจัดส่งที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นความท้าทายในการจัดการ - ความท้าทายจากต้นทุนส่วนแบ่งกำไรโดยเฉพาะร้านอาหารที่อยู่ในห้างซึ่งมีต้นทุนหน้าร้านอยู่แล้ว อย่างไรก็ตาม ต้นทุนส่วนแบ่งกำไรในปัจจุบันยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่มีความกังวลกับต้นทุนดังกล่าวที่อาจเพิ่มขึ้นในอนาคต - มีความท้าทายในการบริหารจัดการทั้งของร้านอาหารและไรเดอร์ในช่วงเวลาเร่งด่วนที่มีคำสั่งซื้อจำนวนมาก ตลอดจนข้อจำกัดของพื้นที่ในการจอดรถรอรับของไรเดอร์ในร้านอาหารที่ตั้งแบบเดี่ยว อาจเกิดการรบกวนชุมชน ได้	

ประเด็นคำถาม	Platform	Partner (ร้านอาหาร)	Partner (Rider)
มุมมองและความ คิดเห็นต่อกลไกการ จ้างแรงงานอิสระ (Gig Worker) และ/ หรือ แรงงานอิสระ (Gig Worker)	- แรงงานอิสระที่รับจ้างทำงานผ่าน Platform เปรียบเสมือน ผู้ใช้บริการ เช่นเดียวกับร้านค้า ธุรกิจ คู่ค้าและลูกค้า โดยมี Platform ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการให้บริการ - ควรมีการพัฒนาทักษะและ Upskill Reskill กลุ่มแรงงานอิสระ อย่างสม่ำเสมอ อาทิ ทักษะการดูแลและซ่อมมอเตอร์ไซด์ของไรเดอร์ ทักษะการพูดภาษาอังกฤษของผู้ขับรถ เป็นต้น	- เป็นกลไกที่ตอบโจทย์โดยเฉพาะในมิติของการจัดส่งอาหารที่กลไกดังกล่าวสามารถช่วยลดต้นทุนทางธุรกิจได้ - ควรมีกระบวนการอบรมและพัฒนาแรงงานอิสระเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานให้เป็นไปตามความคาดหวัง มีประสิทธิภาพและสร้างเสริมประสบการณ์ที่ดีของลูกค้า อาทิ การจัดการการส่งอาหารที่แตกต่างกัน มารยาทในการติดต่อลูกค้าและร้านค้า ตลอดจน Platform ควรมีการสร้างแนวทางที่เป็นมาตรฐานและจัดให้มีอุปกรณ์ที่เหมาะสมเพื่อความสม่ำเสมอในการบริการ	- เป็นระบบที่เปิดโอกาสในการทำงานและการสร้างรายได้ ภายใต้ระบบ ข้อตกลงและกติกาต่าง ๆ ที่กำหนดและยอมรับ - แรงงานอิสระควรต้องติดตามข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงของทาง Platform อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สามารถปรับตัวในการทำงานและควรมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ อาทิ เข้าอบรมผ่านศูนย์การเรียนรู้ของ Platform หรือหมั่นศึกษาความรู้ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการทำงานอยู่เสมอ - ในมิติของการคุ้มครองและสวัสดิการ แรงงานอิสระควรพิจารณาแนวทางในการประกันความเสี่ยงของตนเองทั้งจากประกันสังคมจนถึงประกันแบบสมัครใจที่นำเสนอโดย Platform ผู้ให้บริการ ตลอดจนปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด อาทิ การปฏิบัติตามกฎจราจร เพื่อลดความเสี่ยงอุบัติเหตุ
ทิศทางของนโยบาย รัฐที่เหมาะสมในการ ส่งเสริมและกำกับ ดูแลกิจการในรูปแบบ Gig Economy ตลอดจนระบบ แรงงานอิสระ	- เนื่องจาก Platform ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการให้บริการ ดังนั้น หากภาครัฐควรมุ่งเน้นไปที่การกำกับดูแลในฐานะของการเป็นผู้ให้บริการ Digital and Technology Platform มิใช่การกำกับในมิติของผู้ว่าจ้าง ตลอดจนการทำสัญญาและเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการ - ภาครัฐควรมีบทบาทในการดูแลด้านสวัสดิการให้แรงงานอิสระมี Social Safety Net ที่เหมาะสม - ภาครัฐที่เข้ามากำหนดแนวทางปฏิบัติและกำกับดูแล Platform มีหลากหลายหน่วยงาน อาทิ กรมขนส่ง กรมแรงงาน หน่วยงานด้านดิจิทัล เป็นต้น ทั้งนี้ ควรมีการกำหนดเจ้าภาพและแนวทางที่ชัดเจนและเหมาะสม - ควรส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีโดยภาคเอกชนในธุรกิจ Gig Economy Platform โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เกิด Platform ท้องถิ่น	- ภาครัฐควรให้ธุรกิจได้ดำเนินการและเติบโตตามกลไกตลาด ไม่ควรเข้ามาควบคุมหรือกำกับดูแลในมิติของการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม ภาครัฐควรควบคุมในส่วนของต้นทุนวัตถุดิบหลัก โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม - ภาครัฐควรกำกับดูแลให้กิจการมีกระบวนการการอบรมและพัฒนาไรเดอร์อย่างเหมาะสม	- ภาครัฐควรเปิดกว้างและส่งเสริมช่องทางและโอกาสในการประกอบอาชีพของประชาชน ลดข้อจำกัดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ - ภาครัฐควรมีการสนับสนุนสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองและช่วยเหลือประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสม ซึ่งอาจรวมถึงการหักยอดเงินสะสมไปเพื่อการออมและสร้างความมั่นคงทางการเงิน

ตารางที่ 3. มุมมองเชิงมหภาคจากหน่วยงานภาครัฐและมุมมองในมิติของการตลาดและผู้บริโภคจากนักวิชาการ

ประเด็นคำถาม	หน่วยงานภาครัฐด้านแรงงาน	หน่วยงานภาครัฐด้านเศรษฐกิจ	นักวิชาการสาขาการตลาด
มุมมองและความ คิดเห็นที่มีต่อแนวคิด Gig Economy	Gig Economy เป็นการเกิดของอาชีพใหม่ ๆ ในรูปแบบใหม่ ๆ ซึ่ง ไม่มีข้อจำกัดในการทำงานเดิมอยู่ประจำที่ในระยะเวลาสั้น แต่ เป็นการทำงานหมุนเวียนในงานต่าง ๆ ที่เยื้องขึ้นแต่ใช้เวลาสั้นลง	Gig Economy เป็นแนวคิดที่นำไปสู่การสร้างทางเลือกแก่ ผู้บริโภค ผู้ให้บริการ ธุรกิจและร้านค้า ทั้งยังเป็นแนวคิดที่กระตุ้น ให้เกิดการพัฒนาและการใช้เทคโนโลยีอย่างแพร่หลาย	Gig Economy เป็นแนวคิดที่เข้ามาช่วยปิดช่องว่างของอุปสงค์ และอุปทานระหว่างผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ ซึ่งช่วยเพิ่มความ ยืดหยุ่นให้กับผู้ให้บริการ ทั้งยังเป็นเครื่องยนต์ทางเศรษฐกิจ (Economic Engine) ที่สร้างผลิตภาพในระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้คนสามารถนำเวลาว่างไปสร้างให้เกิดผลผลิตทาง เศรษฐกิจ
โอกาสและความท้าทายจาก Gig Economy	- เป็นโอกาสในการสร้างรายได้เสริมและการมีอาชีพเสริม - อาจมีผลกระทบและความท้าทาย โดยเฉพาะเมื่อผู้คนพบว่าการทำงานในระบบ Gig Economy มีรายได้ดี อาจมีการตัดสินใจละทิ้งอาชีพหลัก	- เกิดผลผลิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากการอุปโภคบริโภคที่มากขึ้น เนื่องจากความสะดวกและการลดต้นทุนด้านระยะเวลาของผู้บริโภค - ลดต้นทุนทางธุรกิจ เกิดการแบ่งปันทรัพยากร ทำให้ต้นทุนคงที่ของธุรกิจลดลง ซึ่งเป็นสาเหตุให้ต้นทุนต่าง ๆ ในระบบลดลง เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและเศรษฐกิจโดยรวม - เปิดให้เกิดโอกาสในการทำงาน ตลอดจนทางเลือกธุรกิจและตลาดใหม่ ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ - มีความท้าทายในด้านการคุ้มครองแรงงานและสวัสดิภาพแรงงานของผู้ปฏิบัติงาน ในระบบดังกล่าว Platform มีแนวโน้มที่จะมีอำนาจต่อรองที่สูงในการทำข้อตกลงและสัญญาเมื่อเทียบกับคู่ค้าและผู้ให้บริการ อาทิ ไรเดอร์ เนื่องจากเป็นขนาดทางธุรกิจและการเป็นผู้ควบคุมข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ซึ่งนำไปสู่ Asymmetric Information นอกจากนี้ อาจมีความกังวลเรื่องการผูกขาดในกรณีเหลือผู้ให้บริการน้อยราย	- ลดความเหลื่อมล้ำ ผ่านการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงโอกาสทางธุรกิจและโอกาสในการทำงานมากขึ้น ลดกำแพงการเข้าสู่ธุรกิจ (Barrier to Entry) - ในมิติของผู้บริโภค Gig Economy เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทำให้พบกับความสะดวกสบาย ลดการเสียเวลา และมีทางเลือกในการบริการที่ตอบโจทย์ยิ่งขึ้น - เป็นเครื่องมือสำคัญในการเติมเต็มรายได้ของผู้คนโดยเฉพาะเมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจหดตัว อันเป็นสาเหตุให้ขาดรายได้หลักจากงานประจำ อาทิ การเติบโตของ Sharing Platform ช่วงวิกฤตแฮมเบอร์เกอร์ที่สหรัฐอเมริกา ตลอดจนช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 - ความท้าทายในด้านคุณภาพชีวิต (Well-Being) ในมุมมองแรงงานอิสระ อาทิ การหักโหมทำงานแบบไม่ได้มีเวลาพักที่เหมาะสม ปัญหาความปลอดภัยการทำงานแข่งกับเวลา เวลาอยู่ร่วมกันกับครอบครัว เป็นต้น - หาก Gig Economy ขยายตัวอย่างรวดเร็ว อาจเป็นความท้าทายแก่ชุมชนและย่านต่าง ๆ ในเมืองที่อาจจะมีผู้เข้าไปแหวะเวียนและจับจ่ายใช้สอยลดลง
มุมมองและความ คิดเห็นต่อกลไกการ จ้างแรงงานอิสระ	ผู้ที่อยู่ในกลไกการทำงานรูปแบบดังกล่าว (Gig Worker) อาจแบ่ง ได้เป็นกลุ่มที่มีอาชีพหลักอยู่ในระบบการจ้างงานแบบปกติแต่ใช้ กลไกการว่าจ้างอิสระในการหารายได้เสริมกับกลุ่มที่ยึดการทำงาน	แรงงานอิสระควรมี Social Safety Net โดยมีรายได้ขั้นต่ำที่ เพียงพอต่อการดำรงชีวิต นอกจากนี้ แรงงานอิสระควรที่จะมี	เป็นข้อดีสำหรับแรงงานอิสระ (Gig Worker) เนื่องจากสามารถ เข้าถึงการทำงานได้ง่าย สามารถสร้างรายได้หลักและรายได้เสริม

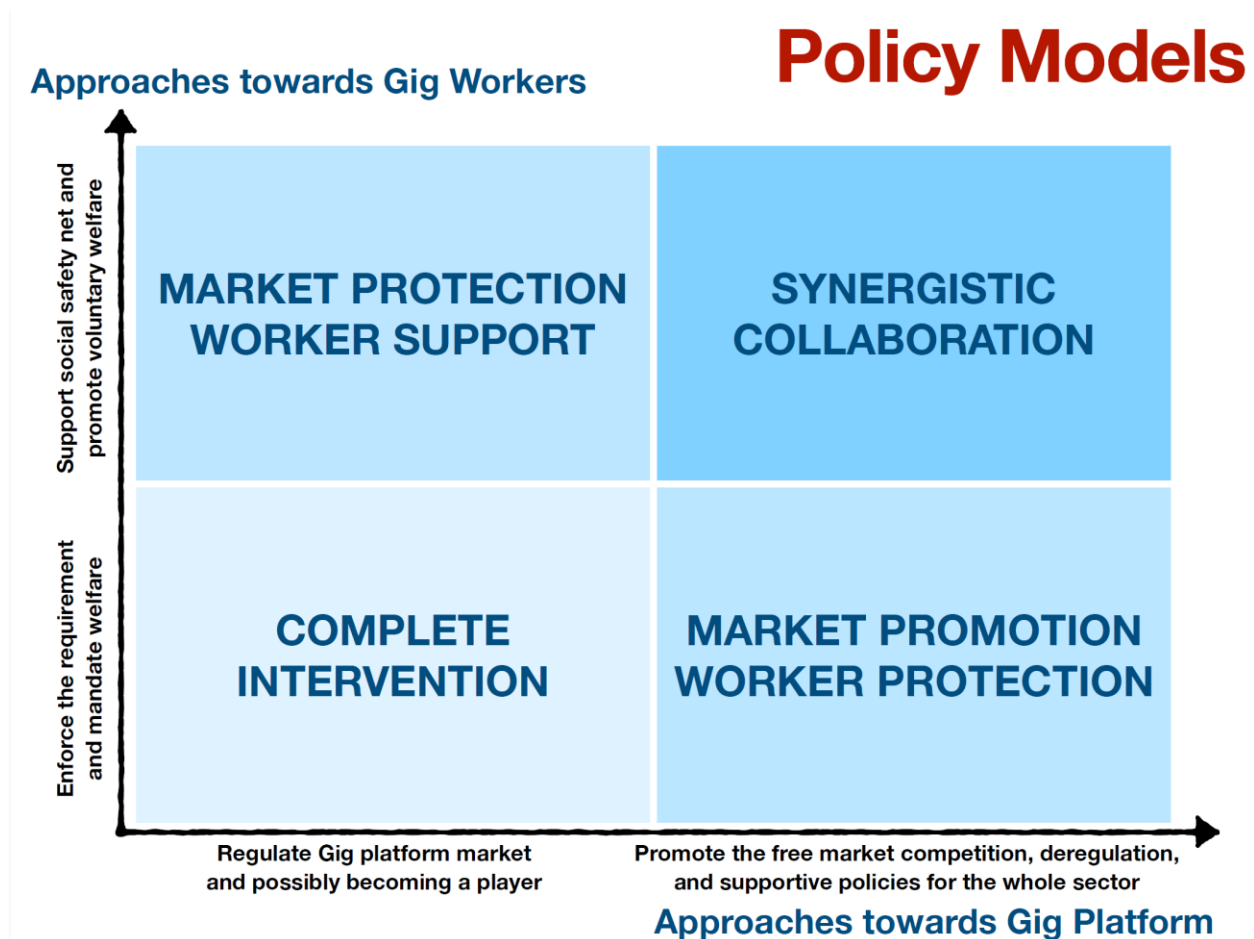
ประเด็นคำถาม	หน่วยงานภาครัฐด้านแรงงาน	หน่วยงานภาครัฐด้านเศรษฐกิจ	นักวิชาการสาขาการตลาด
(Gig Worker) และ/หรือ แรงงานอิสระ (Gig Worker)	ใน Gig Economy เป็นอาชีพหลัก โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่นิยมทำงานโดยใช้เทคโนโลยีผ่าน Platform ต่าง ๆ ทั้งนี้ แรงงานอิสระ อาทิ ไรเดอร์ 1 คนมักจะใช้บริการผ่านหลากหลาย Platform ไม่ได้ยึดโยงเพียงเข้าไต่เจ้าหนึ่ง	หลักประกันสุขภาพและสวัสดิการที่เหมาะสม เปรียบเช่นผู้มีรายได้ซึ่งอยู่ในระบบภาษีและได้จ่ายภาษีเข้ารัฐ	ขณะเดียวกัน คู่ค้าต่าง ๆ ยังได้ประโยชน์ โดยเฉพาะร้านอาหาร ที่หลายร้านสามารถอยู่รอดและเติบโตได้เพราะกลไกดังกล่าว
ทิศทางของนโยบายรัฐที่เหมาะสมในการส่งเสริมและกำกับดูแลกิจการในรูปแบบ Gig Economy ตลอดจนระบบแรงงานอิสระ	- มุ่งเน้นการคุ้มครองโดยใช้กฎหมาย โดยเฉพาะในมิติของการทำสัญญาที่เป็นธรรมและการปฏิบัติตามข้อสัญญา ส่งเสริมให้มีเวทีหรือช่องทางในการหารือด้วยหลักแรงงานสัมพันธ์ ซึ่งภาครัฐควรเป็นตัวกลางในการลดปัญหาและความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญา - มุ่งเน้น Win-Win Approaches ตลอดจนพัฒนา ให้แรงงานอิสระมีความรู้และทักษะ อาทิ ทักษะด้านดิจิทัลและด้านภาษา - การบังคับใช้กฎหมาย ต้องมีการพิจารณามิติของนิติสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ซึ่งในกรณีแรงงานอิสระ ยังมีความท้าทายทั้งในด้านเกณฑ์ ตลอดจนการเก็บข้อมูลขึ้นทะเบียน เนื่องจากแต่ละคนสามารถใช้บริการหลาย Platform ได้ในคราวเดียวกัน ดังนั้น แนวทางในการคุ้มครองแรงงานควรเริ่มจากการประเมินด้วยข้อกฎหมาย หากไม่เข้าเกณฑ์ตามข้อกฎหมาย ต้องมาพิจารณาที่ข้อเท็จจริงของประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดในแต่ละกรณีอย่างรอบคอบโดยมุ่งเน้นความเป็นธรรม - ควรเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องหน้าที่ของลูกจ้าง ซึ่งการทำหน้าที่อย่างดีและไม่บกพร่อง ย่อมทำให้สิทธิต่าง ๆ คงอยู่	- ภาครัฐควรมีฐานข้อมูลของแรงงานอิสระและภาพรวมของระบบ Gig Economy ที่ชัดเจนเพื่อใช้ในการตัดสินใจและกำหนดนโยบาย ทั้งนี้ หากภาครัฐต้องการส่งเสริมการคุ้มครองและสวัสดิการแรงงาน ควรมีการกำหนดเกณฑ์ที่ชัดเจน อาทิ จำนวนชั่วโมงการทำงานขั้นต่ำที่แรงงานอิสระมีสิทธิในการได้รับการดูแลโดยผู้จ้าง เป็นต้น - ภาครัฐควรเข้าไปดูแลส่วนต่าง ๆ ใน Ecosystem ของ Gig Economy ให้เหมาะสมและเป็นธรรม - เนื่องจากธุรกิจในระบบ Gig Economy สามารถจำแนกแยกย่อยได้อีกหลายส่วนทั้งในเชิงรูปแบบและพื้นที่การให้บริการที่ต่างกัน ดังนั้น นโยบายภาครัฐควรมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับบริบทแทนที่จะให้นโยบายในลักษณะ One Size Fits All.	- ในมิติของแรงงานอิสระ ภาครัฐควรมุ่งเน้นการสร้าง Social Safety Net ผ่านประกันสังคมในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนให้ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy) เพื่อให้เกิดการบริหารรายได้ ค่าใช้จ่ายและการเก็บออมอย่างเหมาะสม รวมถึงส่งเสริมการพัฒนาทักษะที่จำเป็น อาทิ ทักษะการซ่อมและดูแลมอเตอร์ไซด์ของไรเดอร์ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital) - ในมิติของธุรกิจ Gig Economy Platform ภาครัฐควรส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันของภาคเอกชนโดยอิสระเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค ผ่านกลไกตลาดและไม่ควรเข้าไปแทรกแซง ทั้งนี้ การแข่งขันของ Gig Economy Platform ในปัจจุบัน มีข้อสังเกตว่าเป็นการแข่งขันของธุรกิจรายใหญ่จำนวน 4-5 ราย ซึ่งทำให้เกิดการแข่งขันที่สูงมาก ต้องมีการปรับกลยุทธ์ ทั้งราคาของผู้บริโภค ส่วนแบ่งของคู่ค้าและการดึงดูดไรเดอร์เพื่อตอบโต้ความต้องการของตลาดและการแข่งขัน นอกจากนี้ ความภักดีต่อแบรนด์ (Brand Loyalty) ที่มีต่อ Platform อยู่ในระดับต่ำมาก จึงเป็นการยากที่จะเกิดการผูกขาดทางธุรกิจ (Monopoly)

จากการสังเคราะห์มุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกมีความสอดคล้องกับประเด็นผลกระทบเชิงบวกและความท้าทายที่ได้ศึกษาในส่วนของกรอบทบทวนวรรณกรรม ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า Gig Economy เป็นรูปแบบการทำงานที่เติบโตอย่างรวดเร็วและสร้างความยืดหยุ่นให้กับตลาดแรงงานในไทย โดยผู้ให้บริการอิสระหรือ พาร์ทเนอร์ สามารถเลือกงานที่ต้องการทำ และเวลาที่ต้องการทำงานได้เอง ซึ่งในส่วนของผู้ให้บริการอิสระหรือ "พาร์ทเนอร์" อาทิ ไรเดอร์ ผู้ขับรถ ผู้รับจ้างต่าง ๆ ย่อมได้ประโยชน์จากโอกาสที่จะเข้าถึงอุปสงค์ที่เกิดขึ้นในตลาดอย่างทั่วถึงและหลากหลายผ่านระบบแพลตฟอร์มดิจิทัล อันจะเป็นโอกาสในการสร้างรายได้เพิ่มเติมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ตลอดจนลดความเสี่ยงและเพิ่มความมั่นคงในอาชีพจากการที่มีรายได้หลายทาง ขณะที่พาร์ทเนอร์อีกกลุ่มซึ่งเป็นผู้ขายสินค้าและให้บริการที่เป็นธุรกิจ อาทิ ร้านอาหาร ร้านขายของสะดวกซื้อ ฯลฯ ย่อมสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าใหม่ๆ ในพื้นที่ที่หลากหลายได้มากขึ้น เกิดโอกาสในการสร้างโมเดลในการขยายธุรกิจแบบใหม่ อาทิ ธุรกิจ Cloud Kitchen และ Kitchen Sharing ตลอดจนเพิ่มช่องทางการขาย ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจเหล่านี้มีอำนาจต่อรองกับช่องทางการขายแบบดั้งเดิมที่สูงขึ้น ทั้งนี้ ลูกค้าหรือผู้บริโภคย่อมได้รับบริการที่ตอบโจทย์และมีความสะดวกรวดเร็ว และสามารถประหยัดต้นทุนเวลาและทรัพยากรผ่านกลไกของ Gig Economy เช่นกัน ในมิติของแพลตฟอร์มผู้ให้บริการ Gig Economy ยังเป็นโอกาสของการขยายไปสู่การบริการที่หลากหลายที่สามารถสร้างการเติบโตแก่ธุรกิจและต่อยอดพัฒนากลไกทั้งทางระบบการจัดการและเทคโนโลยีให้ก้าวหน้าและตอบโจทย์ทั้งคู่ค้าและลูกค้า ท้ายที่สุด สำหรับภาครัฐในเชิงมหภาค Gig Economy ยังมีส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและนวัตกรรมของประเทศ สร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่สำหรับผู้ประกอบการ ทั้งยังสามารถลดความเหลื่อมล้ำด้วยช่องทางการเข้าถึงโอกาสในการทำงานที่เพิ่มขึ้น ซึ่งในขั้นต้น สิ่งเหล่านี้จะนำมาสู่รายได้จากภาษีที่สูงขึ้น ตลอดจน คุณภาพความเป็นอยู่และการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้น คือ การเกิดผลิตภาพและประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Productivity and Efficiency) และความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) ที่สูงขึ้นในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เชิงลึก Gig Economy ยังมีความท้าทายอยู่หลายมิติ โดยเฉพาะผู้ให้บริการอิสระหรือแรงงานอิสระในกลุ่มที่ทำงาน Gig Economy เป็นอาชีพเพียงอย่างเดียว อาจขาดหลักประกันสวัสดิการ เนื่องจากผู้ให้บริการเหล่านี้เปรียบเสมือนผู้รับเหมาและรับจ้างชั่วคราว ไม่ใช่พนักงานประจำที่มีต้นสังกัด ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงที่จะขาดการคุ้มครองทางสังคม เช่น การประกันสุขภาพ หรือเงินทดแทนในกรณีเจ็บป่วยหรือว่างงาน เป็นต้น นอกเหนือจากด้านสวัสดิการและหลักประกันรายได้แล้ว การพัฒนาทักษะและความรู้ในด้านต่าง ๆ อาทิ การเงินส่วนบุคคล ทักษะการซ่อมบำรุงและดูแลยานพาหนะในขั้นต้น ทักษะทางภาษา ความรู้เกี่ยวกับกฎกติกาและระบบของแพลตฟอร์ม ฯลฯ นับเป็นอีกประเด็นสำคัญที่ผู้ให้บริการเหล่านี้ควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน ในขณะเดียวกัน การคุ้มครองผู้บริโภค การส่งเสริมสัญญาที่เป็นธรรม และการกำกับดูแลให้เกิดการแข่งขันที่เหมาะสมและป้องกันการผูกขาด ยังเป็นอีกมิติความท้าทายที่สำคัญ ดังนั้น ภาครัฐจึงมีบทบาทในการกำหนดกรอบนโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อคุ้มครองทั้งผู้ให้บริการและผู้บริโภคอย่างเหมาะสม ตลอดจนกำกับดูแลและพัฒนากลไกของ Gig Economy ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้เกิดผลกระทบเชิงบวกจากการเติบโต เพื่อให้การทำงานในรูปแบบดังกล่าว สามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืนและเป็นธรรม เกิดคุณค่ากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายโดยทั่วกัน

ข้อเสนอแนะแนวทางการพิจารณาเชิงนโยบายของภาครัฐต่อระบบเศรษฐกิจ Gig Economy

จากการทบทวนวรรณกรรม การศึกษากรณีตัวอย่างของต่างประเทศ ประกอบกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลได้ว่าประเด็นหลักโดยเฉพาะในมิติของความท้าทายซึ่งภาครัฐจะสามารถเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและกำกับดูแล จะมุ่งเป้าไปที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแพลตฟอร์ม (Gig platform) ซึ่งเป็นผู้ที่เชื่อมโยงผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig workers) กับลูกค้าที่ต้องการบริการเหล่านั้น ผ่านระบบออนไลน์ เช่น แอปพลิเคชัน สำหรับการขนส่ง การจัดส่งอาหาร หรืองานอิสระอื่น ๆ เป็นต้น และกลุ่มผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig workers) ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำงานโดยอิสระและไม่ได้มีต้นสังกัดผ่านแพลตฟอร์มเหล่านี้ ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ มักไม่มีความมั่นคงหรือสวัสดิการเฉกเช่นพนักงานประจำที่มีต้นสังกัด โดยมีประเด็นเชิงนโยบายอันพึงพิจารณาของภาครัฐต่อการส่งเสริมและกำกับดูแล ได้แก่ ด้านสวัสดิการและการดูแลผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ ด้านการส่งเสริมการแข่งขันและตลาดเสรีเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค คู่ค้า และการเติบโตของ Gig Economy

ภาพที่ 9. แนวทางพิจารณากำหนดนโยบายการส่งเสริมและกำกับดูแล Gig Economy ของภาครัฐ

ที่มา: จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยผู้แต่ง

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยผู้แต่ง แนวทางพิจารณากำหนดนโยบายการส่งเสริมและกำกับดูแล Gig Economy ของภาครัฐ สามารถสรุปเป็นแผนภาพ (Diagram) ดังภาพที่ 3-1 ซึ่งแบ่งแนวทางการพิจารณากำหนดนโยบายเป็น 2 มิติหลัก ได้แก่

มิติการพิจารณากำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig worker)

1) การบังคับใช้กฎหมายและข้อกำหนดในการรับประกันสวัสดิการ (Enforce the requirement and mandate welfare): นโยบายในแนวทางนี้จะเป็นการกำหนดกฎหมายและกฎระเบียบให้แพลตฟอร์ม Gig Economy เป็นผู้จัดสวัสดิการขั้นพื้นฐานให้กับผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig Worker) ซึ่งอาจรวมถึงการสร้างข้อกำหนดในด้านมาตรฐานการทำงาน การจ่ายค่าจ้างขั้นต่ำ และการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะเพื่อเพิ่มศักยภาพของแรงงาน

2) การสนับสนุนความปลอดภัยทางสังคมและส่งเสริมสวัสดิการอย่างสมัครใจ (Support social safety net and promote voluntary welfare): แนวทางนี้จะมุ่งเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig Worker) ให้เข้าถึงหลักประกันพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ผ่านการจัดหาบริการที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ การศึกษา และคุณภาพชีวิต ไปจนถึงการส่งเสริมให้ผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig Worker) มีทางเลือกในการเข้าถึงสวัสดิการเพิ่มเติมแบบสมัครใจภายใต้ต้นทุนและระดับการคุ้มครองที่เหมาะสม เช่น ประกันสุขภาพแบบเสริม ประกันอุบัติเหตุ เป็นต้น ซึ่งในแนวทางนี้จะแยกแพลตฟอร์ม (Gig Platform) ออกจากความรับผิดชอบในการดูแลสวัสดิการของผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig Worker) โดยชัดเจน เนื่องจากไม่ได้เป็นนายจ้างต้นสังกัดที่มีนิติสัมพันธ์และภาระผูกพันโดยตรง

มิติการพิจารณากำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแพลตฟอร์ม (Gig platform)

1) การกำกับดูแลอย่างเข้มงวดรวมถึงการมีแนวโน้มเข้ามาเป็นผู้เล่นในเศรษฐกิจ Gig Economy (Regulate Gig platform market and possibly becoming a player): แนวทางนี้เป็นการกำหนดนโยบายที่รัฐบาลหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีบทบาทในการควบคุมและกำหนดกฎระเบียบสำหรับตลาดแพลตฟอร์ม Gig Economy อย่างเข้มงวดเพื่อสร้างกรอบการทำงานที่ชัดเจน อาทิ การกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจ ระบบและมาตรฐานการทำงาน ข้อสัญญาที่เป็นธรรม หรือแม้กระทั่งการกำกับดูแลอัตราค่าบริการ เพื่อคุ้มครองคู่ค้าและผู้บริโภคให้ได้รับบริการภายใต้มาตรฐานขั้นต่ำในระดับเดียวกันตามที่ภาครัฐกำหนด นอกจากนี้ หน่วยงานภาครัฐอาจพิจารณาเข้ามาเป็นผู้เล่นในตลาดดังกล่าวโดยการเปิดตัวแพลตฟอร์มของตนเองหรือการมีส่วนร่วมโดยตรงในการให้บริการ เช่น ภาครัฐจัดตั้งแพลตฟอร์มที่ให้บริการงานชั่วคราวเพื่อเพิ่มการแข่งขันและตอบสนองกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถเข้าถึงการบริการและโอกาสดังกล่าว เป็นต้น

2) การส่งเสริมการแข่งขันเสรี ลดกฎระเบียบและมุ่งเน้นนโยบายสนับสนุนการเติบโตของอุตสาหกรรม Gig Economy (Promote the free market competition, deregulation, and supportive policies for the whole sector): การพิจารณานโยบายในแนวทางนี้เป็นการสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เสรีและเปิดกว้าง พร้อมทั้งกระตุ้นให้เกิดแพลตฟอร์ม Gig Economy รายใหม่ ๆ ทั้งในระดับรายใหญ่ ระดับท้องถิ่น หรือบริการเฉพาะทาง เพื่อปลดล็อกศักยภาพ

ของแพลตฟอร์มก็ทำให้สามารถนำเสนอบริการและนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้โดยไม่ถูกจำกัดด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัด ซึ่งแพลตฟอร์ม Gig Economy จะต้องมุ่งเน้นกำหนด กำกับดูแลและควบคุมมาตรฐานด้วยตนเอง (Self-Regulated) เพื่อให้ตอบโจทย์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งคู่ค้าและลูกค้า เพื่อความอยู่รอดและเติบโตอย่างยั่งยืนของธุรกิจเอง ซึ่งหากมีมิติใดที่ภาครัฐต้องการส่งเสริมและพัฒนา อาทิ เทคโนโลยี การพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการวิจัยและพัฒนา จะมุ่งใช้แนวทางการสนับสนุนทั้งด้านเงินทุน การเปิดโอกาสหรือเวที ตลอดจนการจูงใจและโน้มน้าว แทนการใช้กฎหมายหรือข้อบังคับ

เมื่อนำมิติการพิจารณากำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig worker) และมีมิติการพิจารณากำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแพลตฟอร์ม (Gig platform) มาวิเคราะห์ร่วมกัน โดยภาพรวม สามารถสรุปเป็นแนวทางพิจารณากำหนดนโยบายการส่งเสริมและกำกับดูแล Gig Economy ของภาครัฐ ได้ทั้งหมด 4 แนวทางหลักได้แก่

แนวทางที่ 1 การแทรกแซงอย่างสมบูรณ์ (COMPLETE INTERVENTION): นโยบายในแนวทางนี้เป็นการพิจารณาให้ภาครัฐเข้ามากำหนดกฎเกณฑ์อย่างเข้มข้นเพื่อควบคุมการดำเนินการของแพลตฟอร์ม Gig Economy และแนวทางการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระ (Gig worker) ในมิติของมาตรฐานสวัสดิการ ค่าตอบแทนและเงื่อนไขการทำงาน แนวทางนี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นการคุ้มครองและสร้างหลักประกันแก่แรงงานอิสระโดยทั่วถึง โดยให้แพลตฟอร์ม Gig Economy เป็นผู้รับผิดชอบ ตลอดจนภาครัฐสามารถควบคุมมาตรฐานการบริการและคุ้มครองผู้บริโภคได้ตามแนวทางที่คาดหวัง อย่างไรก็ตาม แนวทางดังกล่าวเป็นการกีดขวางความโดดเด่นของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy โดยเฉพาะความยืดหยุ่นในการทำงานแบบรับจ้างเป็นรายครั้งและมีอิสระในการเลือกทั้งตัวงาน รูปแบบงาน และเวลาในการทำงาน ผ่านกลไกของแพลตฟอร์ม Gig Economy การควบคุมและแทรกแซงโดยภาครัฐโดยสมบูรณ์ ย่อมลดทอนขีดความสามารถในการดำเนินงานของแพลตฟอร์มทั้งในด้านการแข่งขัน การสร้างนวัตกรรม การลงทุนในเทคโนโลยีและที่สำคัญอย่างยิ่งการตอบสนองความต้องการของตลาด คู่ค้าและลูกค้า เมื่อระบบเศรษฐกิจ Gig Economy มีการเติบโตในวงจำกัด ย่อมเป็นสาเหตุให้แพลตฟอร์ม Gig Economy ซึ่งเป็นเครือข่ายหลักในระบบดังกล่าว ต้องลดขนาดและอุปทานของการให้บริการตามตลาดและอุปสงค์ที่ลดลง ท้ายที่สุด ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน Gig Economy ล้วนแต่จะได้รับผลกระทบทั้งแพลตฟอร์มที่ต้องลดขนาดหรือยุติการลงทุนและพัฒนาเทคโนโลยี ผู้ให้บริการหรือแรงงานอิสระที่ได้รับผลกระทบจากงานที่ลดลงเนื่องจากขนาดของตลาดที่ลดลง คู่ค้าธุรกิจที่เสียโอกาสและช่องทางในการขายสินค้าและบริการ รวมไปถึงลูกค้าที่อาจไม่ได้รับความสะดวกสบายและต้องแบกรับราคาที่สูงขึ้นจากการแข่งขันที่น้อยลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจกระทบต่อผลิตภาพและการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

แนวทางที่ 2 การปกป้องตลาดและสนับสนุนแรงงาน (MARKET PROTECTION WORKER SUPPORT): นโยบายในแนวทางนี้เป็นการพิจารณาที่มุ่งเน้นการสนับสนุนให้ผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ (Gig worker) เข้าถึงสวัสดิการและหลักประกันทางสังคมที่เพียงพอ ผ่านการดำเนินการของภาครัฐ ซึ่งอาจรวมถึงการจัดหาประกันสุขภาพ สวัสดิการการศึกษา และโอกาสในการทำงานที่ดีขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงในอาชีพของผู้ให้บริการและ

แรงงานอิสระ (Gig worker) อย่างยั่งยืนผ่านกลไกของภาครัฐ ทั้งนี้ อาจรวมถึงการประชาสัมพันธ์และทำงานร่วมกับแพลตฟอร์ม Gig Economy ในการเข้าถึงทางเลือกสวัสดิการเพิ่มเติมแบบสมัครใจภายใต้ต้นทุนและระดับการคุ้มครองที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ภายใต้แนวทางดังกล่าวนี้ ภาครัฐจะมุ่งเน้นบทบาทในการกำกับและการดำเนินการของแพลตฟอร์ม Gig Economy ในมิติของการเป็นผู้ให้บริการแพลตฟอร์มทางสารสนเทศ โดยมุ่งเน้นการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำด้านการดำเนินงาน การคุ้มครองข้อมูลของคู่ค้าและลูกค้า ตลอดจนป้องกันความเสี่ยงในการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมกับคู่ค้าและผู้บริโภค ตลอดจนการผูกขาดทางการค้า ภายใต้แนวทางนี้ หน่วยงานภาครัฐอาจพิจารณาเปิดแพลตฟอร์มของตนเองหรือการมีส่วนร่วมโดยตรงในการให้บริการกับผู้บริโภคในบางกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ ในแนวทางดังกล่าวนี้ นับว่ามีความสมดุลในด้านการคุ้มครองผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ (Gig worker) โดยมิได้ผลกระทบให้แก่แพลตฟอร์ม หากแต่มุ่งเน้นการสนับสนุนและความร่วมมือระหว่างกันที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อทั้งสองฝ่าย (Win-Win) ทั้งยังลดผลกระทบที่จะเกิดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ในระบบ Gig Economy ตลอดจนยังมีการปกป้องและคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเข้มข้น อย่างไรก็ตาม ความท้าทายอยู่ที่การกำกับดูแลและควบคุมมาตรฐานที่ต้องมีความยืดหยุ่นและเปิดให้เกิดการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ตลอดจนเปิดพื้นที่ให้คู่แข่งรายใหม่ ๆ ได้มีโอกาสเข้าสู่ตลาด ซึ่งภาครัฐอาจพิจารณากำหนดเพียงมาตรฐานขั้นต่ำในด้านต่าง ๆ เท่านั้น ขณะที่การเปิดกิจการแพลตฟอร์มโดยภาครัฐเอง ต้องมีการคำนึงถึงความคุ้มค่าของทรัพยากรและขีดความสามารถในการแข่งขันเช่นกัน

แนวทางที่ 3 การส่งเสริมตลาดและการปกป้องแรงงาน (MARKET PROMOTION WORKER PROTECTION): นโยบายในแนวทางนี้เป็นการพิจารณาที่มุ่งไปที่การส่งเสริมให้มีการแข่งขันในตลาด Gig Economy อย่างเสรีและเปิดกว้าง ลดกำแพง ลดกฎระเบียบและข้อบังคับ ตลอดจนสร้างโอกาสให้ผู้เล่นรายใหม่สามารถเข้ามาให้บริการ ขณะที่ผู้เล่นรายเดิมก็สามารถต่อยอดธุรกิจและการดำเนินงานได้โดยเสรีตามกลไกตลาด เกิดเสรีภาพในการเลือกและตัดสินใจโดยคู่ค้าและผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม ในมิติของผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ (Gig worker) ภาครัฐยังมีการปกป้องคุ้มครองและกำกับดูแลอย่างเข้มงวด ผ่านข้อกำหนดและการมอบหมายภาระหน้าที่แก่แพลตฟอร์ม Gig Economy ในการดูแลด้านมาตรฐานสวัสดิการ หลักประกัน และเงื่อนไขการทำงาน ทั้งนี้ แนวทางดังกล่าว มีจุดเด่นในการส่งเสริมตลาดให้มีการแข่งขัน เกิดนวัตกรรมและมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะทำให้เกิดการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ในขณะเดียวกัน ก็มีจุดสมดุลกับการคุ้มครองแรงงานอย่างเข้มข้น ซึ่ง ความท้าทายอยู่ที่การสร้างมาตรการปกป้องผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ (Gig worker) ที่มีประสิทธิภาพ อาทิ มีการแบ่งภาระหน้าที่ความรับผิดชอบกันอย่างเหมาะสมระหว่างภาครัฐกับแพลตฟอร์ม Gig Economy โดยไม่เป็นภาระของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไปจนส่งผลให้เกิดอุปสรรคกับแพลตฟอร์มในการดำเนินงานและการลงทุนพัฒนาขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy ในระยะยาว นอกจากนี้ การเปิดให้มีผู้เล่นมากมายโดยปราศจากกฎเกณฑ์ในการคัดกรองและมาตรฐานขั้นต่ำอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการและปัญหาความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคและคู่ค้าได้เช่นกัน อนึ่ง แนวทางนี้อาจมีความเหมาะสมกับประเทศที่มีบริบทของนโยบายด้านการคุ้มครองแรงงานและสภาพแรงงานที่เข้มข้น หรือมีความเป็นรัฐสวัสดิการที่แข็งแกร่ง ซึ่งการปรับตัวของทุกฝ่ายสามารถกระทำได้โดยไม่เป็นอุปสรรค

แนวทางที่ 4 การผนึกพลังความร่วมมือ (SYNERGISTIC COLLABORATION): นโยบายในแนวทางนี้เป็นการพิจารณาเน้นการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐและแพลตฟอร์ม Gig Economy เพื่อสร้างโอกาสและแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการทำงานภายใต้ระบบเศรษฐกิจ Gig Economy โดยมีแพลตฟอร์ม Gig Economy ซึ่งเป็นภาคเอกชนเป็นผู้นำในด้านการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการดำเนินงานที่ตอบโจทย์ผู้บริโภค การสร้างสรรค์นวัตกรรม การลงทุนวิจัยพัฒนาและเทคโนโลยี และมีภาครัฐเป็นผู้สนับสนุนทั้งในด้านการส่งเสริมพัฒนานวัตกรรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนเปิดเวทีให้ผู้เล่นรายใหม่ ๆ ได้แสดงศักยภาพและเข้าถึงแหล่งเงินทุนและทรัพยากร ตลอดจนด้านสวัสดิการแรงงานโดยภาครัฐเพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ (Gig worker) ซึ่งจะช่วยให้ผู้คนเข้าร่วมระบบเศรษฐกิจ Gig Economy มากขึ้น ซึ่งจุดเด่นของแนวทางนี้ คือ การแบ่งบทบาทในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ร่วมกัน ซึ่งส่งผลดีต่อทั้งตลาดและแรงงาน ทั้งยังเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความท้าทายในแนวทางดังกล่าว คือ การบริหารจัดการความร่วมมือ ความคาดหวังและผลประโยชน์ที่หลากหลายของทุกฝ่ายในองค์กร ตลอดจนการหาจุดสมดุลของบทบาทและความรับผิดชอบระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้ ประการสำคัญ คือ การกำหนดโครงสร้างการกำกับดูแลที่มั่นคง เพื่อให้มั่นใจว่าผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำไปสู่ผลประโยชน์ของทุกฝ่าย โดยมีได้มีแสวงหาผลประโยชน์อย่างไม่เหมาะสมจากการดำเนินการที่ไม่เป็นธรรมเอาเปรียบผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ (Gig worker) ตลอดจนคู่ค้าและผู้บริโภค ซึ่งในระยะยาว แนวทางนโยบายในรูปแบบดังกล่าวนี้ หากสามารถบริหารจัดการและประยุกต์ใช้ได้จริงจะมีศักยภาพอย่างยิ่งในการส่งเสริมอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืนสำหรับแรงงานอิสระ ควบคู่กับการเจริญเติบโตของแพลตฟอร์ม Gig Economy และระบบเศรษฐกิจแบบ Gig Economy ในภาพรวม ตอบโจทย์เทรนด์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

กล่าวโดยสรุป แนวนโยบายทั้ง 4 รูปแบบ ล้วนมีจุดมุ่งเน้นและความท้าทายที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การพิจารณาประยุกต์แนวนโยบายในรูปแบบใดนั้นขึ้นอยู่กับบริบทที่แตกต่างกันไป เช่น แนวนโยบายหลักของรัฐบาล การส่งเสริมสวัสดิการจากภาครัฐ มุมมองด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ รวมถึง สภาพของตลาด การแข่งขันและผู้บริโภค เป็นต้น อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาและวิเคราะห์ สามารถสรุปเป็นข้อควรคำนึงพื้นฐานในการพิจารณากำหนดนโยบายในเรื่องดังกล่าวได้ 3 ประการ ดังนี้

ประการแรก การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างรอบด้านในกระบวนการกำหนดนโยบาย (Stakeholder Engagement in Policy Making): ไม่มีแนวนโยบายในข้อใดที่ตอบโจทย์ได้ทุกสิ่ง (No one size fits all) การประยุกต์แนวคิดไปสู่แนวปฏิบัติในรายละเอียดที่ชัดเจนและการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับบริบทด้วยรูปแบบและระดับความเข้มข้นของแนวนโยบายที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น ภาครัฐควรสร้างกระบวนการกำหนดนโยบายแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดเวทีรับฟังมุมมองจากทุกฝ่ายโดยกว้างขวาง (Empathized Policy Process) เปิดพื้นที่ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนและทำความเข้าใจมุมมองระหว่างกัน และประสานความร่วมมือในทุกกระบวนการของการจัดทำนโยบายไปจนถึงการตัดสินใจและกำหนดรายละเอียด เพื่อให้เข้าใจความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบเศรษฐกิจ Gig Economy อย่างรอบด้านโดยครอบคลุมทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มแพลตฟอร์ม (Platform) กลุ่มคู่ค้า (Partner) ซึ่งรวมทั้งผู้

ให้บริการที่ทำงานอิสระ ตลอดจนองค์กรธุรกิจและห้างร้านต่าง ๆ ที่เป็นผู้ให้บริการ กลุ่มที่ลูกค้า (People) และกลุ่มภาครัฐ (Public Sector) ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง อนึ่ง ภาครัฐอาจพิจารณาปรับบทบาทจากผู้กำกับดูแล (Regulator) เป็นผู้ประสานความร่วมมือและอำนวยความสะดวก (Facilitator) ที่ประสานประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้เกิดคุณค่าร่วมกัน (Win-Win) อันจะเป็นสาเหตุให้แนวนโยบายได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย นำไปสู่การขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ที่สัมฤทธิ์ผล มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและมีความยั่งยืน

ประการที่สอง การพิจารณามุมมองและปัจจัยแบบพหุมิติในการกำหนดนโยบาย (Multi-dimensional Considerations and in Policy Making): นอกเหนือจากการเข้าถึงและมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยรอบด้านแล้ว ภาครัฐการกำหนดนโยบายผ่านมติและมุมมองที่รอบด้าน โดยมีได้มุ่งเน้นหรือให้น้ำหนักกับประเด็นใดประเด็นหนึ่งเพียงอย่างเดียว ดังจะเห็นได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการวิเคราะห์ศึกษาในบทความฉบับนี้ ที่ได้รับรู้และอภิปรายปัจจัยอันเป็นข้อพิจารณาเชิงนโยบายที่เกี่ยวข้องในระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ไว้อย่างกว้างขวาง อาทิ การส่งเสริมผลิตภาพเชิงเศรษฐกิจมหภาค การลดความเหลื่อมล้ำผ่านโอกาสในการทำงานและสร้างรายได้ที่เพิ่มขึ้นของผู้คน การสนับสนุนด้านการพัฒนาและเติบโตของธุรกิจผ่านโอกาสในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายและต้นทุนคงที่ที่ต่ำลง การสร้างนวัตกรรมผ่านโมเดลธุรกิจใหม่ ๆ การดูแลและสนับสนุนความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) แก่ผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ ระบบการทำงานที่ตอบโจทย์รูปแบบการทำงานแห่งอนาคต ข้อควรคำนึงด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน ตลอดจนการดูแลสิทธิและผลประโยชน์ของผู้บริโภค ฯลฯ ดังนั้น การกำหนดนโยบายด้วยมติและปัจจัยที่รอบด้าน ย่อมทำให้แนวนโยบายมีความสมดุลทั้งมิติของการกำกับดูแลและมิติของการส่งเสริมและต่อยอด นำไปสู่การพัฒนา ระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ให้สามารถเติบโตอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งตอบโจทย์การขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

ประการที่สาม การคำนึงถึงฉากทัศน์แห่งอนาคตในการกำหนดนโยบาย (Forward-thinking in Policy Making): ด้วยบริบทของสภาพแวดล้อมของโลกปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะปัจจัยทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทต่อทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในมิติด้านการงานและการดำเนินชีวิต อันเป็นสาเหตุให้เศรษฐกิจในรูปแบบดิจิทัลกลายเป็นองค์ประกอบส่วนสำคัญทั้งในด้านของขนาดและบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในยุคปัจจุบัน ซึ่งระบบเศรษฐกิจ Gig Economy นับเป็นกลไกหนึ่งที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในรูปแบบดิจิทัลผ่านการเพิ่มการเข้าถึงเทคโนโลยีของผู้คน การส่งเสริมช่องทางการขาย การบริการและการสร้างรายได้รูปแบบใหม่ ทั้งยังเป็นเครื่องมือสนับสนุนการทำงานแห่งอนาคต (Future of works) และโอกาสในการเข้าถึงการทำงานที่หลากหลายและเปิดกว้าง ดังที่ได้อภิปรายในบทความในขั้นต้น ดังนั้น การคำนึงถึงฉากทัศน์ภายใต้บริบทของโลกอนาคตทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี จึงเป็นข้อควรคำนึงอีกประการหนึ่งที่จำเป็นต่อการกำหนดนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมแนวทางที่จะเชื่อมโยงกลไกของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy เพื่อตอบโจทย์การพัฒนาเศรษฐกิจในยุคดิจิทัล การสร้างสรรค์นวัตกรรมและเทคโนโลยี การสนับสนุนวิถีชีวิตและการทำงานรูปแบบใหม่ของผู้คน รวมถึงการเพิ่มโอกาสใน

การเข้าถึงงาน ตลอดจนโอกาสในการเข้าถึงตลาดและผู้บริโภค อันจะนำมาสู่การเพิ่มผลิตภาพในระบบเศรษฐกิจและความได้เปรียบทางการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับทิศทางแห่งอนาคต

บทความฉบับนี้มุ่งเน้นที่การศึกษาและพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ในภาพกว้าง ผ่านการทบทวนวรรณกรรมและมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อพิจารณาเบื้องต้นสำหรับแนวทางในการกำหนดนโยบายภาครัฐที่เกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ Gig Economy เป็นหลักคิดในภาพรวมที่ครอบคลุมประกอบ ดังนั้น การศึกษาในครั้งถัด ๆ ไป อาจมุ่งเน้นที่การเจาะลึกเพิ่มถึงการค้นหามุมมองเชิงลึกสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะในส่วนของผู้ให้บริการและแรงงานอิสระ (Gig Worker) หรือในส่วนของผู้ค้าและลูกค้า โดยเฉพาะ ซึ่งสามารถนำกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณเข้ามาประยุกต์ รวมไปถึงการศึกษาแนวโน้ม ความสัมพันธ์หรือผลกระทบของระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ที่มีต่อประเด็นเชิงมหภาคต่าง ๆ เช่น มิติด้านการเติบโตเศรษฐกิจ มิติด้านเทคโนโลยีดิจิทัล มิติสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน เป็นต้น ซึ่งล้วนมีความน่าสนใจทางวิชาการ อนึ่ง บทความฉบับนี้ นับเป็นการสร้างกรอบการศึกษาพื้นฐานเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ Gig Economy ในภาพรวมและคำนึงถึงองค์ประกอบโดยครบถ้วน เพื่อให้ นักวิจัย นักวิชาการ ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงวิชาการ เชิงปฏิบัติ และเชิงบริหารสืบไป

Reference

- Agrawal, A., Horton, J., Lacetera, N., & Lyons, E. (2013). Digitization and the contract labor market: A research agenda. *Economic Analysis of the Digital Economy. National Bureau of Economic Research*, 219-250.
- Ahlberg, K., & Bruun, N. (2018). Gig economy in Sweden and its implications for social dialogue. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 24(3), 333-347.
- Airbnb. (2020). *Airbnb 2020: A Year in Review*. Retrieved from <https://news.airbnb.com/airbnb-2020-a-year-in-review/>.
- Berg, J. M. (2016). Balancing on the creative highwire: Forecasting the success of novel ideas in organizations. *Administrative Science Quarterly*, 61(3), 433-468.
- Catalant. (2019). *The Future of Work: A Comprehensive Report*. Retrieved from <https://gocatalant.com/wp-content/uploads/2019/07/The-Future-of-Work-Report.pdf>.
- Chen, F., & Xu, X. (2018). Active labour market policies in the platform economy era in China. *The International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations*, 34(1), 23-42.
- Cohen, J., & Sundararajan, A. (2015). Self-employment and labor market transitions: Flexibility vs. stability. *Journal of Labor Economics*, 33(S1), S95-S121.
- De Stefano, V. (2016). The rise of the "just-in-time workforce": On-demand work, crowd work, and labor protection in the gig-economy. *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 37(3), 471-504.
- Drahokoupil, J., & Piasna, A. (2019). Work in the platform economy: Deliveroo riders in Belgium and the SMart arrangement. *ETUI Research Paper*.
- Farrell, D., Greig, F., Hamoudi, A., & Wheat, C. (2019). *Paychecks, Paydays, and the Online Platform Economy: Big Data on Income Volatility*. Retrieved from <https://www.jpmorganchase.com/content/dam/jpmc/jpmorgan-chase-and-co/institute/pdf/institute-paychecks-paydays-online-platform-economy.pdf>.
- Gig Economy Market Report*. (2022). Retrieved from <https://www.businessresearchinsights.com/market-reports/gig-economy-market-102503>.
- Gitnux. (2023). *Gig Economy Statistics 2023: A Look at the Growing Impact of the On-Demand Workforce*. Retrieved from <https://blog.gitnux.com/gig-economy-statistics/#:~:text=The%20global%20gig%20economy%20generates,non-gig%20workers%20by%202027>.

- Graham, M., Hjorth, I., & Lehdonvirta, V. (2017). Digital labour and development: Impacts of global digital labour platforms and the gig economy on worker livelihoods. *Transfer: European Review of Labour and Research*, 23(2), 135-162.
- Hall, J. V., & Krueger, A. B. (2018). An analysis of the labor market for Uber's driver-partners in the United States. *ILR Review*, 71(3), 705-732.
- Hall, J. V., & Krueger, A. B. (2020). *An Analysis of the Labor Market for Uber's Driver-Partners in the United States*. Retrieved from <https://www.nber.org/papers/w22843>.
- Harris, S. D., & Krueger, A. B. (2015). A proposal for modernizing labor laws for twenty-first-century work: The "independent worker". *The Hamilton Project*.
- HBR. (2017). Where the gig economy is growing the fastest. *Harvard Business Review*. Retrieved from <https://hbr.org/2017/03/where-the-gig-economy-is-growing-the-fastest>.
- Heeks, R. (2017). *Decent Work and the Digital Gig Economy: A Developing Country Perspective on Employment Impacts and Standards in Online Outsourcing, Crowdfork, etc.* Manchester, UK: Centre for Development Informatics.
- Katz, L. F., & Krueger, A. B. (2016). The rise and nature of alternative work arrangements in the United States, 1995-2015. *National Bureau of Economic Research Working Paper No. 22667*. Retrieved from <https://www.nber.org/papers/w22667>.
- Kulach, K. (2023). *Top 5 Gig Economy Trends In 2023 [Key Employment Trends]*. Retrieved from <https://www.symmetrical.ai/blog/gig-economy-trends>.
- Maulana, A. R., & Handayani, P. W. (2019). Challenges and opportunities of the Indonesian gig economy through online marketplace: A case study of Go-Jek. *Journal of Physics: Conference Series*, 1196(1).
- McKinsey & Company. (2016). *Independent Work: Choice, Necessity, and the Gig Economy*. Retrieved from <https://www.mckinsey.com/business-functions/organization/our-insights/independent-work-choice-necessity-and-the-gig-economy>.
- Ooi, C. S., & Phua, R. (2018). The sharing economy and the re-enchantment of the capitalist enterprise. *Tourism Geographies*, 20(1), 143-157.
- O'Reilly, C. A., & Botha, C. (2017). Drivers of independent contracting: The role of labour market insecurity and labour market intermediaries. *British Journal of Industrial Relations*.
- Osawa, M., & Miyamoto, T. (2017). Non-regular employment issues in Japan from the viewpoint of life course and gender. *Japan Labor Issues*, 1(1), 3-17.
- Schmidt, F. (2017). *Digital Labour Markets in the Platform Economy*. Friedrich-Ebert-Stiftung.

Taylor, M., Marsh, G., Nicol, D., & Broadbent, P. (2017). *Good Work: The Taylor Review of Modern Working Practices*. Department for Business, Energy and Industrial Strategy.

Upwork. (2020). *Upwork Annual Report 2020*. Retrieved from <https://www.upwork.com/press/releases/upwork-annual-report-2020>.

